

Nulägesanalys 2021

Kommunstyrelse- förvaltningen

Kommunstyrelseförvaltningen har ett särskilt ansvar för att följa de frågor som kan påverka kommunens ekonomiska ställning. Styrelsen ska ha en fortlöpande dialog med nämnderna om utveckling av ekonomin- och verksamhetsstyrning, samordna ekonomi- och verksamhetsstyrning, sammanställa förslag till strategisk och ekonomisk plan, utarbeta förslag till ekonomisk årsredovisning och delårsrapport och översända dessa till revisorerna för granskning

Enheterna som finns under kommunstyrelsen förvaltningen är Kostenheten (till Aktab 2022), Samhällsbyggnad, Näringsliv och Turism, Ekonomi, HR, Kommunikation och utveckling.

Nulägesanalys

- En avstämning av verksamheten som den ser ut utifrån bokslut 2021 och hur den har utvecklats
- Se på nuläget och utvecklingen för att se vägen framåt och ge en grund för framtida förändringar
- För att kunna prioritera rätt åtgärder behöver vi förstå både framtiden och nuläget och se vilka som är de viktigaste frågorna för oss att ta tag i
- Redovisas på respektive nämnd/styrelsen januari-februari
- Används med fördel till ”Underlag för SEP 2024-2026”

Jämförbara – strukturellt liknande kommuner

<u>Liknande kommuner som Arboga 2021</u>			
	<u>Övergripande</u>		
	Gagnef		
	Herrljunga		
	Hjo		
	Hörby		
	Mullsjö		
	Tidaholm		
	Åtvidaberg		
Arboga Skattesats	22,41		
Genomsnittlig skattesast i respetive grupp	21,95		

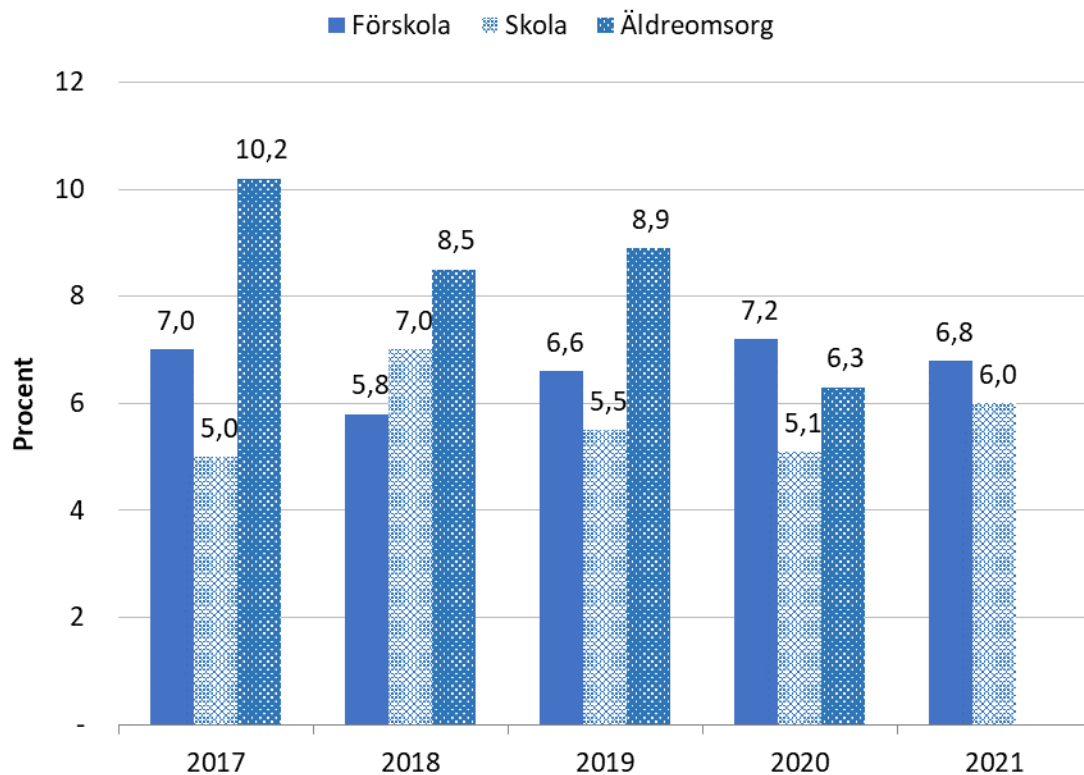

Kostenheten

Tallrikssvinn

Tallrikssvinn % av mängd tillagad mat

Svänger från år till år och varierar mellan typ av verksamhet.

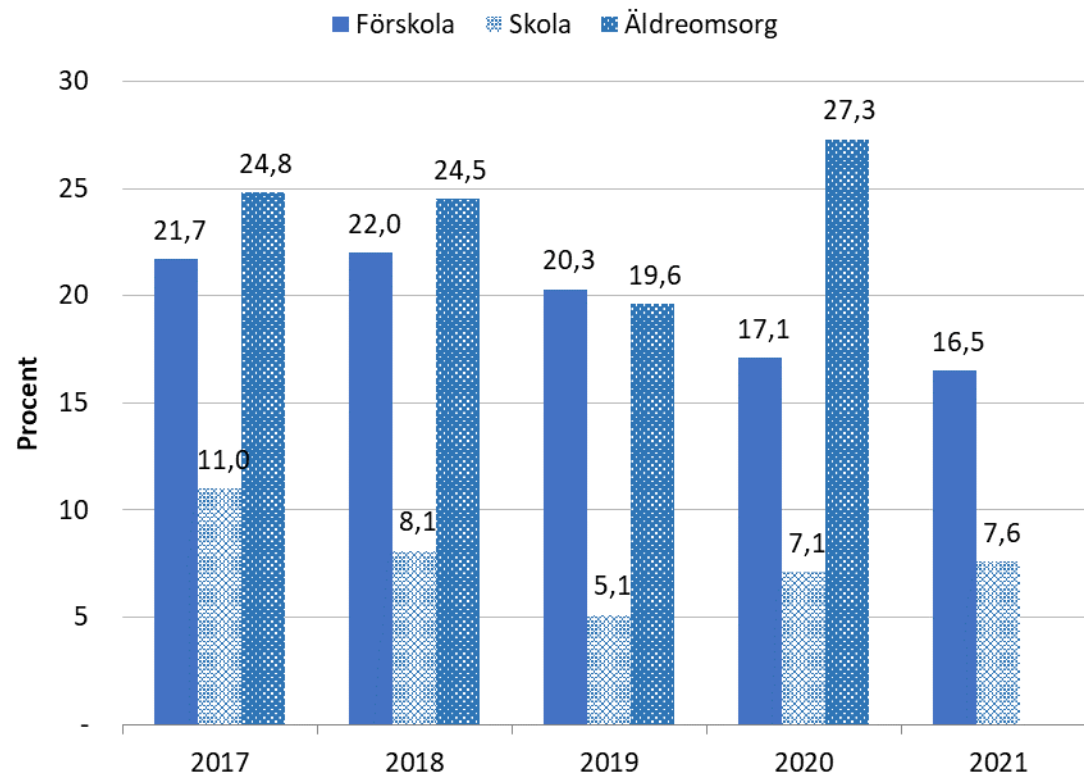
Inom skolan är faktorer som påverkar exempelvis schemaläggning och att det krävs ett aktivt arbetet hela tiden med att påminna om att äta upp det man tar på tallriken.

Inom förskola ska det finnas en stor uppmuntran till att prova ny mat. Det kan ta väldigt lång tid för små barn att uppskatta ny mat vilket bidrar till svinn.

Inom äldreomsorgen kan aptitlöshet och tugg/sväljsvårigheter bidra till att ökad tallrikssvinn.

Serveringssvinn

Serveringssvinn % av mängd tillagad mat

Inom skolan har vi många tillagningskök där vi har förmåga att ta omhand mat som inte hunnit hamna på tallriken. Tydligt att inom förskolan och äldreomsorgen, där vi har många utskick, ligger serveringssvinnet betydligt högre.

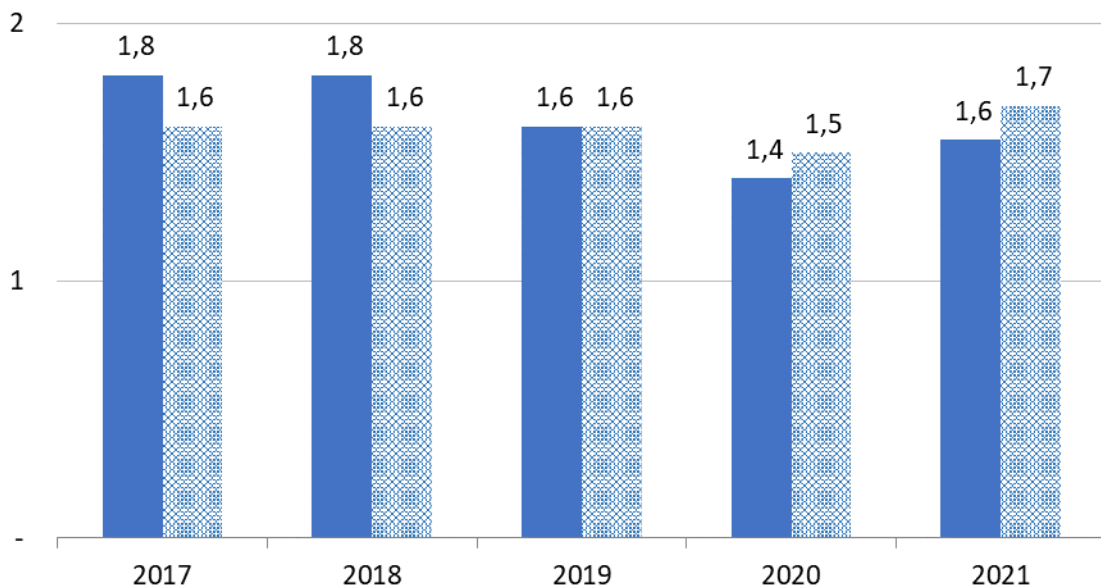
Vid mätningen 2020 deltog endast en av särskilda boendenas kök inom äldreomsorgen.

Vid 2021 år mätning deltog inget av särskilda boendenas kök.

Kosten koldioxid utsläpp

Kg CO₂e / kg livsmedel

■ Förskola/Skola ■ Äldreomsorg

Medveten matsedelsplanering som går mot mer vegetabilier, mindre rött kött, samt nya livsmedelsavtal med hållbarhetsfokus ger minskad påverkan från koldioxidutsläpp.

RISE (Research Institutes of Sweden) som ligger bakom beräkningsparametrarna för hur klimatbelastande olika livsmedel är, revideras då och då. Det gör att utfall från tidigare år kan ändras, efter en revidering.

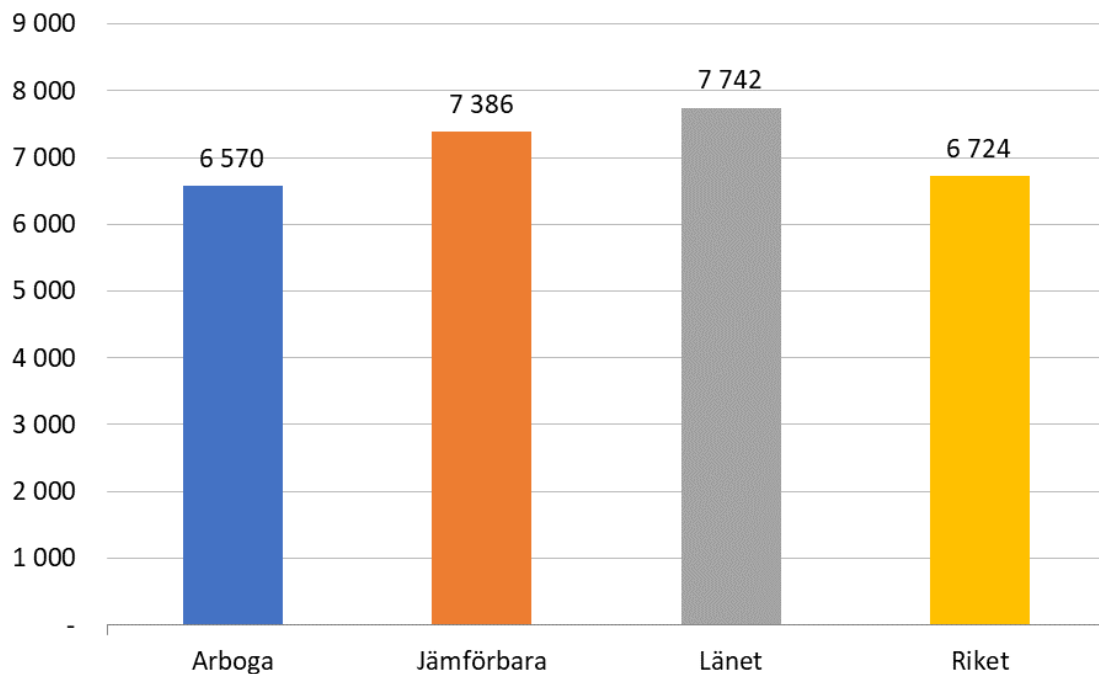
Vi har tidigare sett en minskning över tid för framförallt förskola och skola, tack vare långsiktighet och taktiskt arbete enligt första punkten. Inom äldreomsorgen är det fokus på att servera rätter som den äldre känner igen (husmanskost), och som samtidigt är näringstät – att ersätta till exempel feta mejeriprodukter med klimatvänligare alternativ måste vägas mot andra viktiga faktorer för välmående och viktstabilitet.

Att koldioxidavtrycket åter stigit under 2021 inom samtliga verksamheter bedömer vi främst är en effekt av att RISE justerat sina värden för vissa livsmedel, inte att vi förändrat våra menyer till mer klimatbelastande.

Det är fortsatt viktigt att vi är följsamma, inom ramen för våra livsmedelsavtal, och justerar till mindre klimatbelastande menyval när RISE uppdaterar sina beräkningar.

Kosten

Kostnad för måltider i kommunal grundskola åk 1-9, kr/elev

Kostnad för måltider i grundskola skolkommun, tkr dividerat med antal elever i kommunens grundskola. Avser skolmåltidsverksamhet (inklusive personal, livsmedel, transporter och material), cafeteria, administrativa kostnader, köp av tillagning eller servering av en från kommunen fristående entreprenör. Även intäkter från leveranser av mat till annan verksamhet redovisas om kostnader för denna verksamhet ingår i skolmåltidskostnaderna. Lokalkostnader för skolmåltider redovisas inte här utan under lokaler.

61,5 % av (2022 62,5) av Arbogas kommunala kök har egen tillagning. Enligt Livsmedelsverkets kartläggning 2021 är andelen tillagningskök i snitt 47% i kommuner med max 16 000 invånare. Arboga har därmed en högre andel tillagningskök jämfört med rikssnittet.

Kostnader har sänkts från 2021 för måltider från 7 694 kr/elev till 6 570 kr/elev. Skolan betalar för dom antal portioner som de beställer och det gör att kostnaderna blir lägre. Medåkersskola är ej kvar längre i kommunen 2021 och färre elever har ätit på plats.

Kostenheten - Sammanfattning

Genom att använda skattemedel till offentlig konsumtion på rätt sätt har måltider i förskola och skola potential att bidra till en mer jämlik hälsa och öka elevernas förutsättningar för lärande. På samma sätt kan måltiden inom vård och omsorg bidra till högre livskvalitet och ett minskat vårdbehov.

Offentliga måltider i Sverige genomgår en omfattande förändringsresa med syfte att bidra till en hälsosam och miljösmart livsmedelskonsumtion, som är en förutsättning för en hållbar samhällsutveckling och för att nå de nationella målen i Agenda 2030

Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030 beskriver uppdrag riktat mot offentlig sektor med mål om:

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja och ökad livsmedelsproduktion som är hållbar och långsiktig och samtidigt når relevanta miljömål
- 60% av offentlig livsmedelskonsumtion ska utgöras av ekologiskt 2030
- Fortsatt utveckling av offentliga måltider i syfte att främja hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i offentlig sektor
- Handlingsplan för minskat matsvinn i offentlig sektor

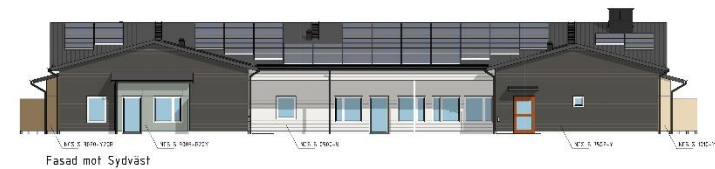
För att nå hållbarhetsmålen på nationell nivå behöver vi fortsätta utveckla verksamheten på lokal nivå.

Utmaningar som vi ser just nu på ett övergripande plan är:

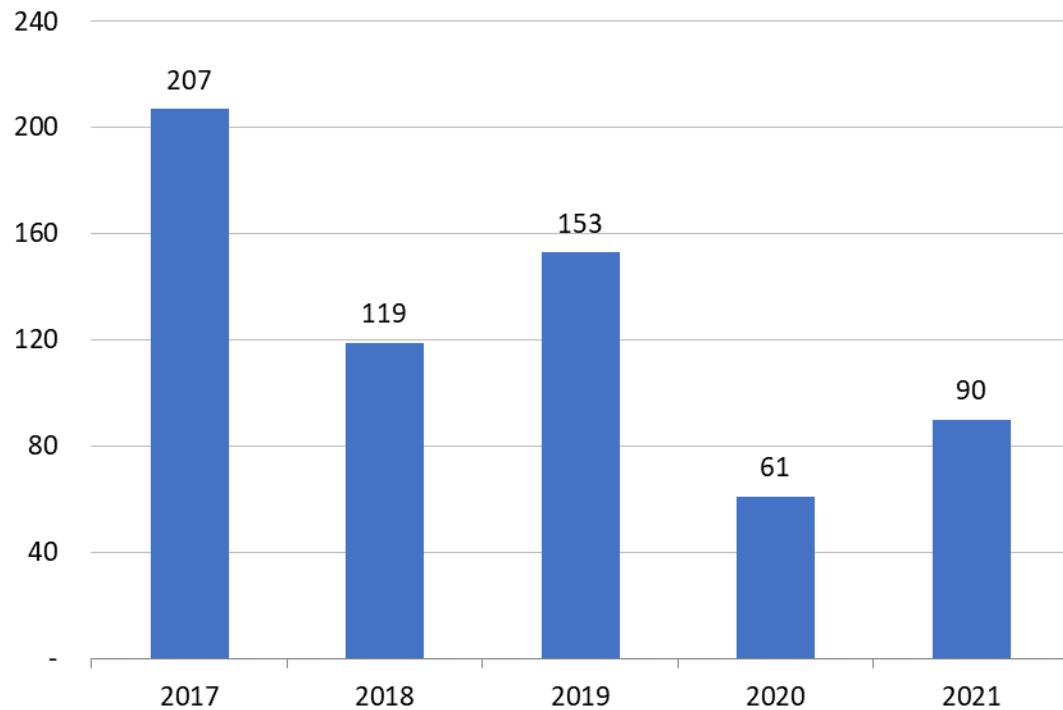
- Ökande avtalspriser på livsmedel, vilket bland annat minskar det ekonomiska utrymmet att välja ekologiska alternativ.
- Svårt att vara en attraktiv arbetsgivare då brist på utbildade kockar är stor i hela landet. Och att restaurangprogram på gymnasienivå läggs ner, vilket är oroande för framtidens rekrytering av kompetent personal.
- Politiska beslut som möjliggör resurseffektivitet – typ av kök, storlek på kök, bemanning i serveringskök, utnyttjande av kapacitet i kök mm

Samhällsbyggnad

Sveriges bästa miljökommun

Kommunrankning (1-290, bäst betyg är 1) av Sveriges bästa miljökommun. Rankingen innehåller totalt 34 olika frågor var av Kommunen svarar på 24 st frågor, Boverket på 2 st och Vattenmyndigheten på 8 st frågor.

Arboga kommun hamnar på plats 90 år 2021 och tappar ytterligare inför 2022 till plats 119. I 15 av dessa frågor får Arboga Kommun ett negativt värde bland annat så saknas: kemikalieplan, systematisk kunskapsutveckling inom Agenda 2030, koldioxidbudget, 100 % förnybar energi inom kommunens verksamheter, dagvattenstrategi, strategi för utfasning av fossila bränslen.

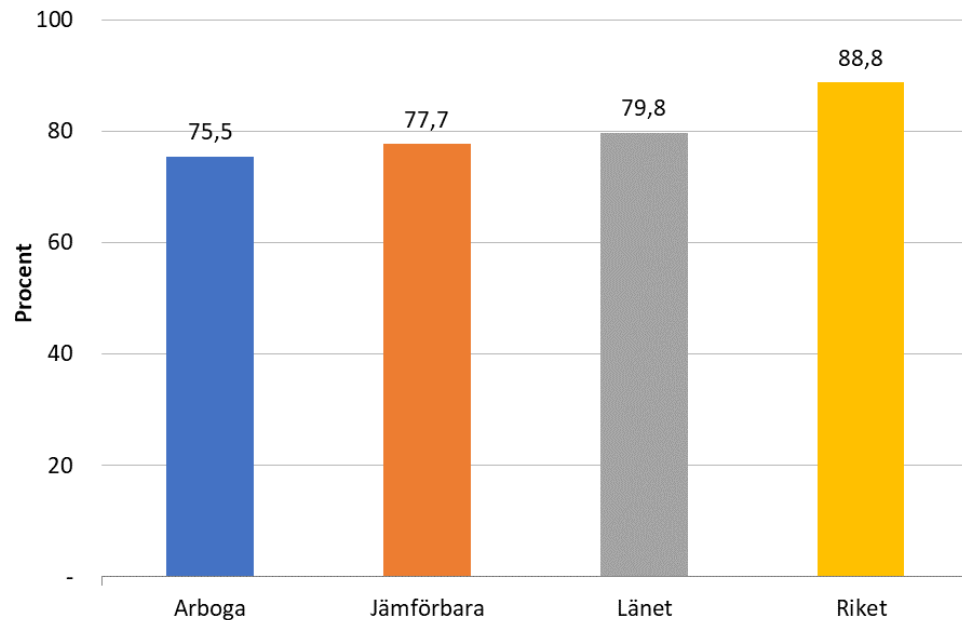
Tittar vi på vidare på hur Arboga placerar sig bland länets kommuner så blir placeringen 4 av 10 år 2022.

I kommungrupper mindre placerar sig Arboga på plats 37 av 81 år 2022.

Bredband

Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)

Andel av områdets hushåll som har tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund. Tillgång avser faktisk anslutning eller omedelbar möjlighet att ansluta. PTS (Post- och telestyrelsen) begär in underlag om täckning för accesstekniker av berörda parter, underlaget matchas sedan med Fastighetsregistret. Det insamlade underlaget ihop med ett antal antaganden utgör grunden för kartläggningen. För tillgång till riktigt höga hastigheter, 100 Mbit/s under gynnsamma omständigheter och minst 50 Mbit/s i bråd timme, fordras idag trådbundna accesstekniker i form av fiber- eller kabel-tv-nät.

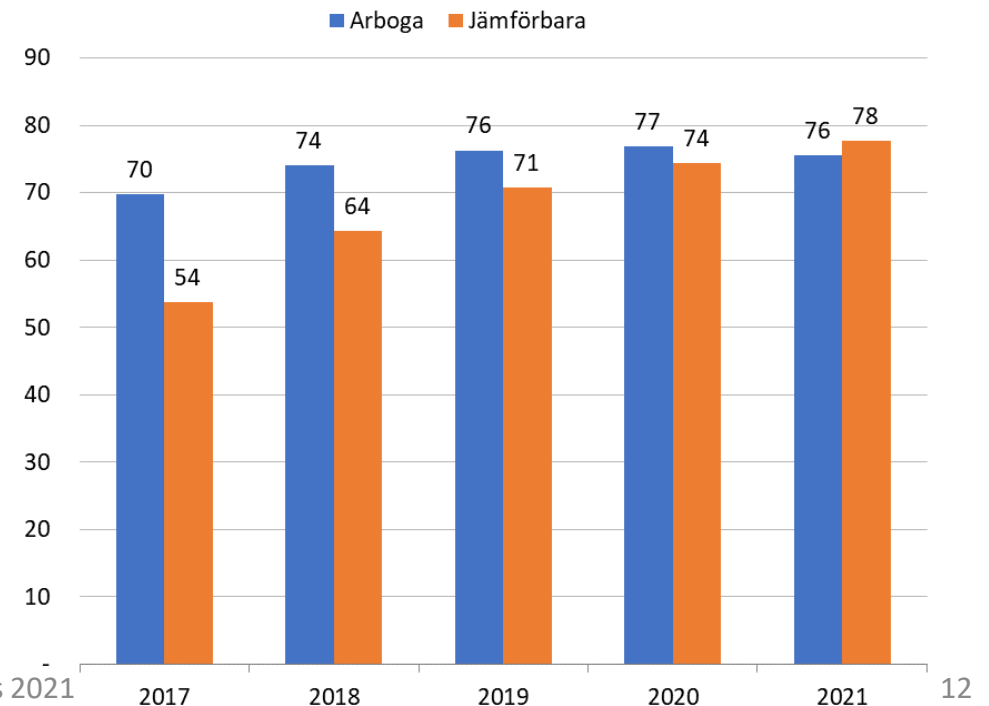

Målet 2021 var att minst 80% ska ha tillgång till bredband 100 megabit/sekund. Utfallet 2021 är 75,5% vilket är under målvärdet fortfarande.

Orsak att man inte når målet beror både på entreprenörer som inte följer tidsplan och alla fastigheter vill ej heller ansluta till fibernätet.

Vi ser att dom jämförbara kommunerna går förbi Arboga år 2021, annars har Arboga legat före i denna utveckling tidigare år.

OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Näringsliv och turism

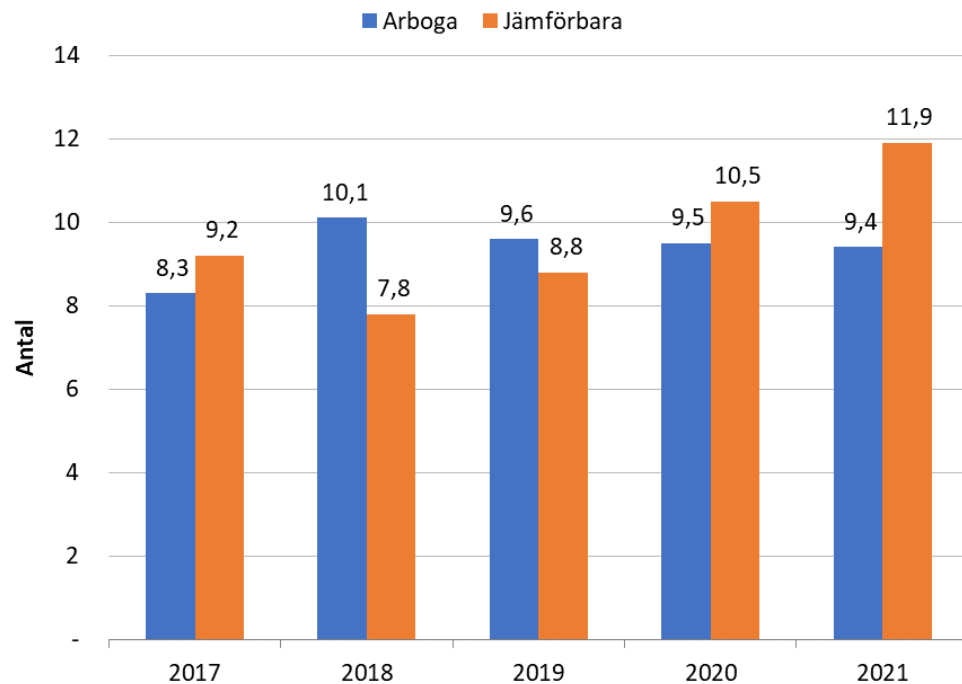

Nystartade företag

Nystartade företag, antal/1 000 invånare, 16-64 år

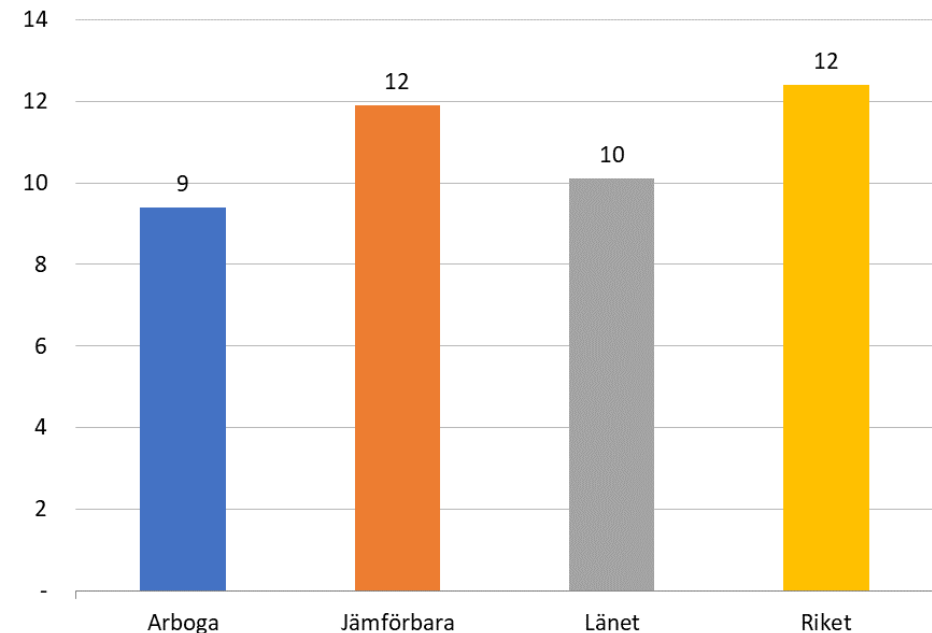
Relativt stabil nivå av antal nystartade företag. Arboga samverkar med Nyföretagarcentrum och våra närliggande kommuner, Köping och Kungsör när det gäller rådgivningar och aktiviteter inför start av företag.

OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

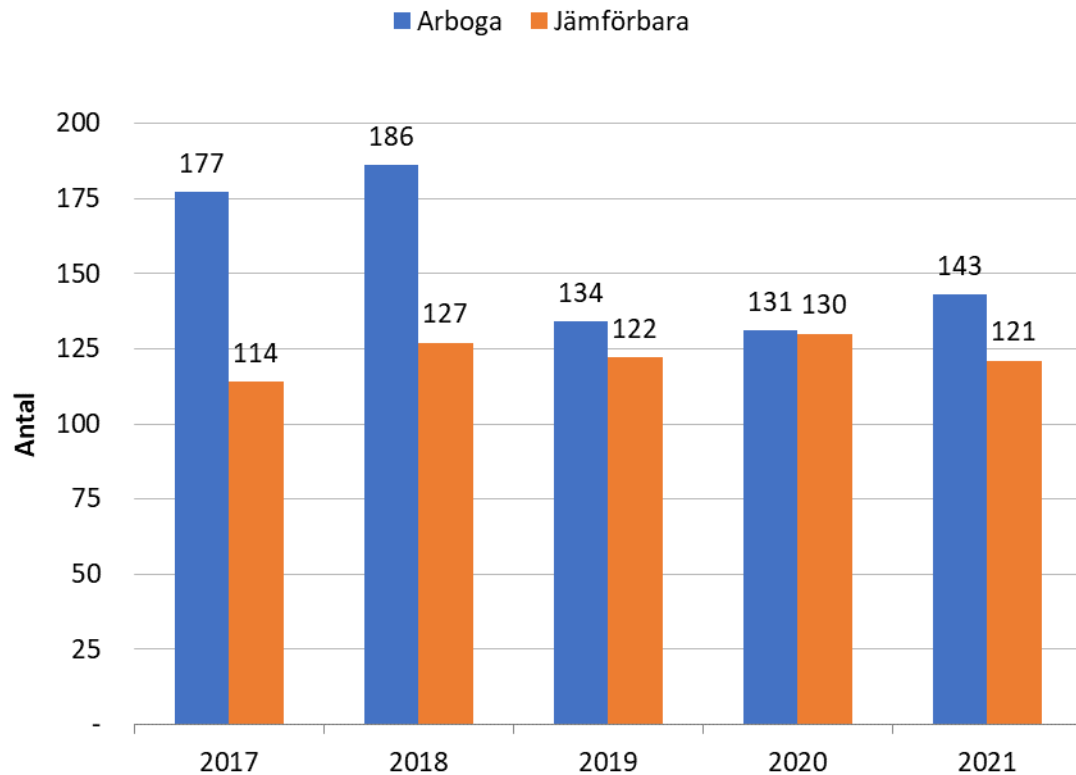
Nystartade företag, antal/1 000 invånare, 16-64 år

Ett nystartat företag definieras enligt Eurostat rekommendation som ett helt nystartat företag frånräknat olika former av ombildningar av existerade företag. Enskilda näringsidkare vilka inte registrerat firmanamn hos Bolagsverket ingår.

Företagsklimat

Företagsklimat enl. Svenskt Näringsliv, ranking

Kommunrankning (1-290, bäst betyg är 1) av det sammanviktade företagsklimatet. Rankingen innehåller totalt 18 faktorer som viktas olika tungt. Den tyngst vägande delen i rankingen är företagets bedömning av "Det sammanfattande omdömet om företagsklimatet i kommunen".

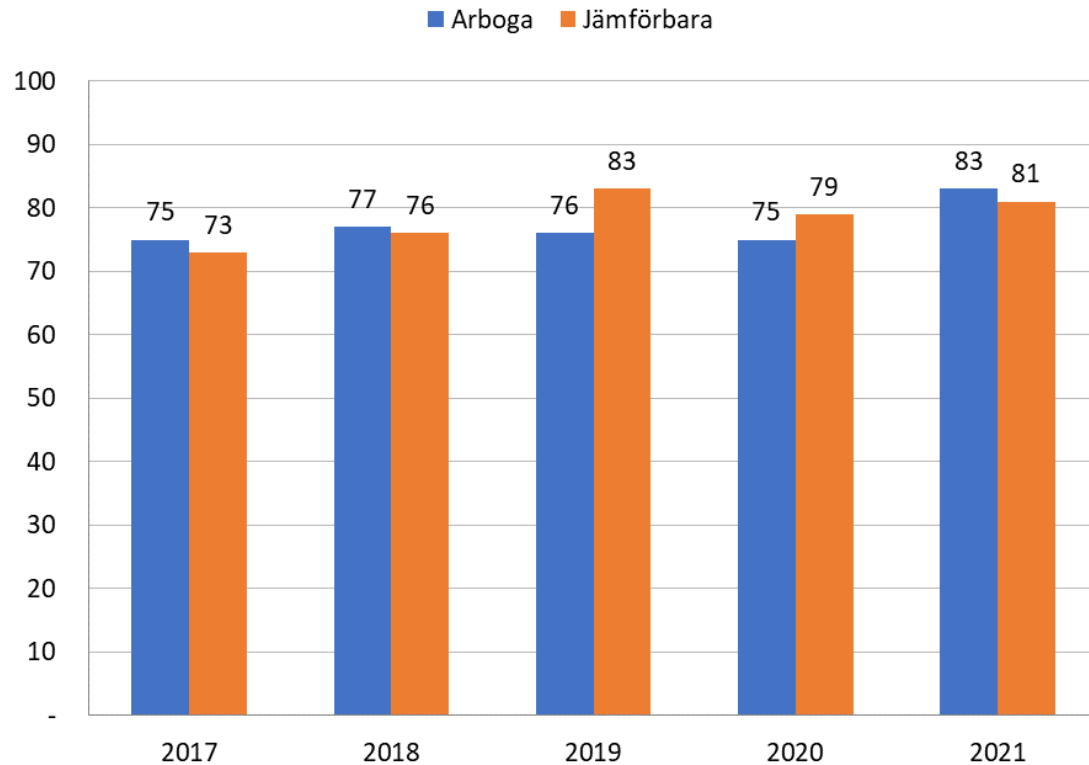
OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Gällande betyget i enkätundersökningen har Arboga ett stabilt betyg straxt över rikssnitt (145) och har varit så några år tillbaka. För 2022 så har Arboga kommun tappat något ytterligare och hamnar på plats 152 vilket är under rikssnittet.

Arboga rekommenderas i enkätundersökningen att prioritera arbetet framåt med att ha ännu bättre dialog mellan företag och kommun, arbeta för ökad trygghet och mindre brottslighet och korta handläggningstiderna.

Företagsklimat

Företagsklimat - Nöjd Kund Index, kommunens service

Nöjd Kund Index(NKI)- Enkätundersökningen Insikt, är företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen (skala 0-100, bäst betyg är 100).

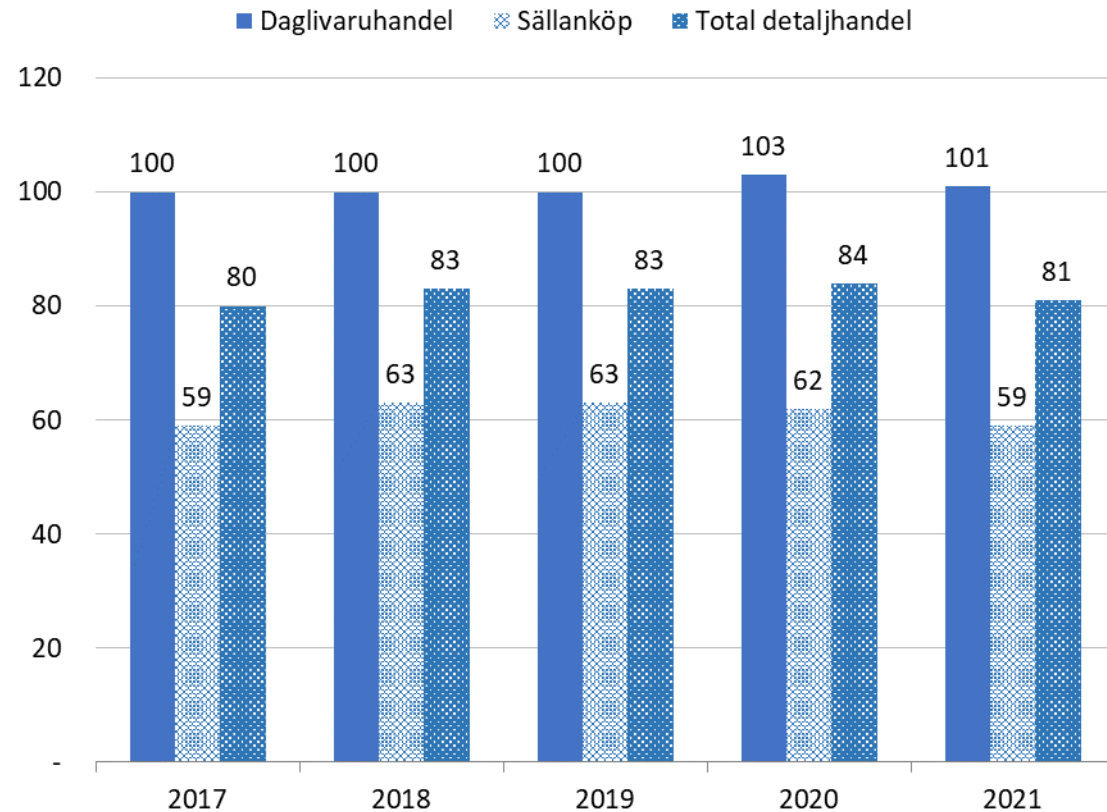
Tillkommande kommuner (som gör undersökningen i efterhand) eller kompletteringar av resultat kan förekomma, vilket kan skapa avvikelser från tidigare offentliggjorda resultat.

OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga levererar ett mycket högt NKI-värde som är tredje bästa värde bland 54 SBA-kommuner och på en hög Sverigenivå, rankas som trettonde bästa kommun i Sverige. Under år 2022 har fortsatt implementering skett med ett kontinuerligt förbättringsarbete.

Handelsindex

Handelsindex

Arbogas index är bra för en relativt liten kommun.

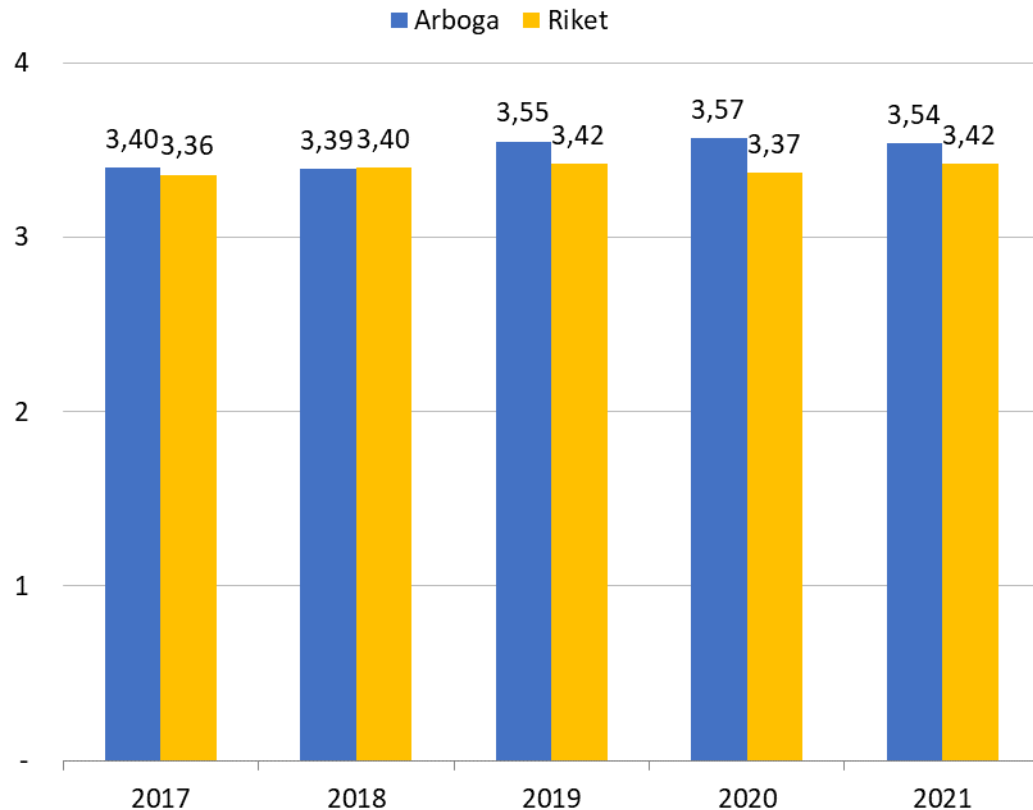
Att det är så bra beror på flera faktorer, kommuninvånarna handlar i sin kommun, flera större arbetsplatser har inpendlande personal som väljer att handla i kommunen samt att Arboga är en besöksort.

Sommartid är det många fler som är i kommunen då det finns ett stort antal sommarbostäder, flertalet ställplatser för husbilar samt campingar och attraktiva platser så som, stadskärnan, Hjälmarekanalområdet med flera.

Arbetet fortsätter med att synliggöra Arboga som en attraktiv besöksort, etableringsort och bostadsort.

Svensk näringsliv snitt

Svensk näringslivs snitt

Svenskt Näringsliv genomför årligen en enkätundersökning där drygt 32 000 företag i Sverige tycker till om företagsklimatet i sin kommun. Det sammanfattande omdömet som visas i tabellen är det sammanvägda omdömet baserat på ett antal enkätfrågor inom sju frågeområden.

Skalan är från 1 – 6 där 6 är högsta betyg.

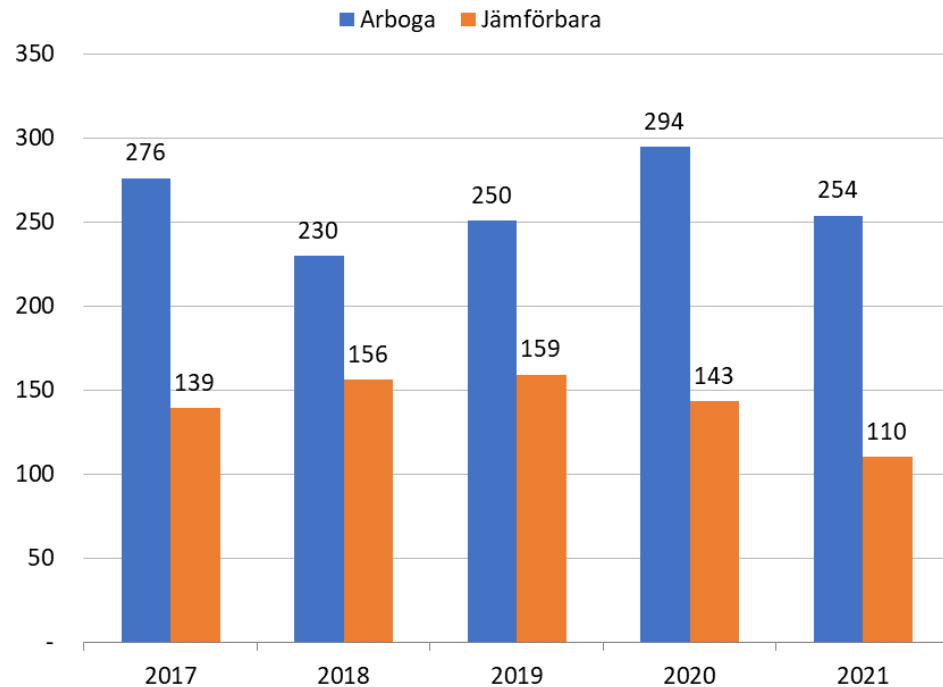
Arboga kommun har ett betyg som ligger stabilt runt 3.4 - 3.6. Jämfört rikssnitt har vi ett något högre betyg.

Näringslivsfrämjande åtgärder

Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder, kr/invånare

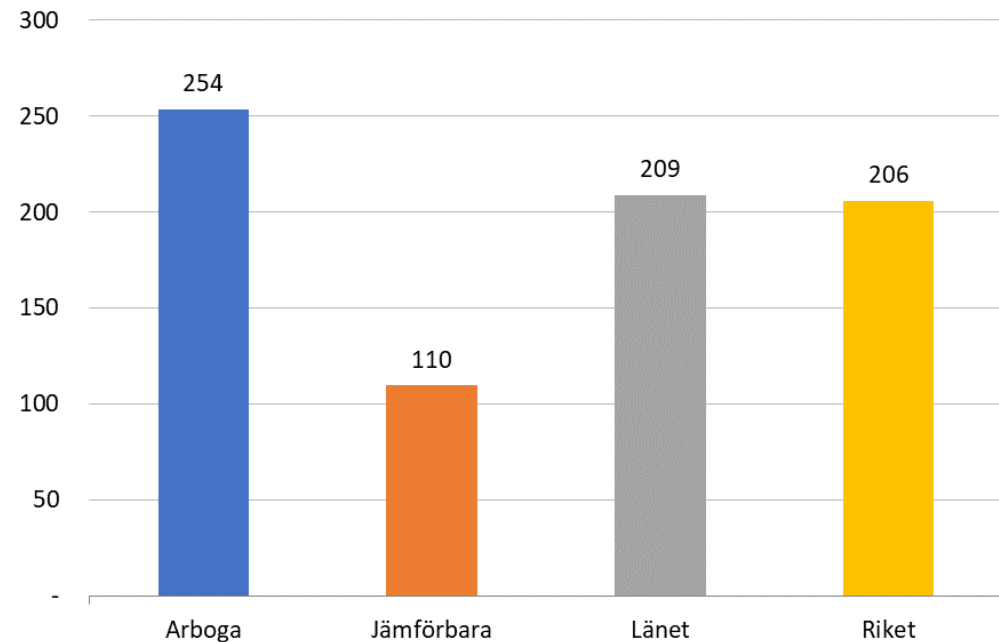
Nettokostnad för näringslivsfrämjande åtgärder dividerat med antalet invånare i kommunen den 31/12. Avser alla former av riktade åtgärder som kommunen vidtar för att främja näringslivsstrukturen i kommunen.

OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder, kr/invånare

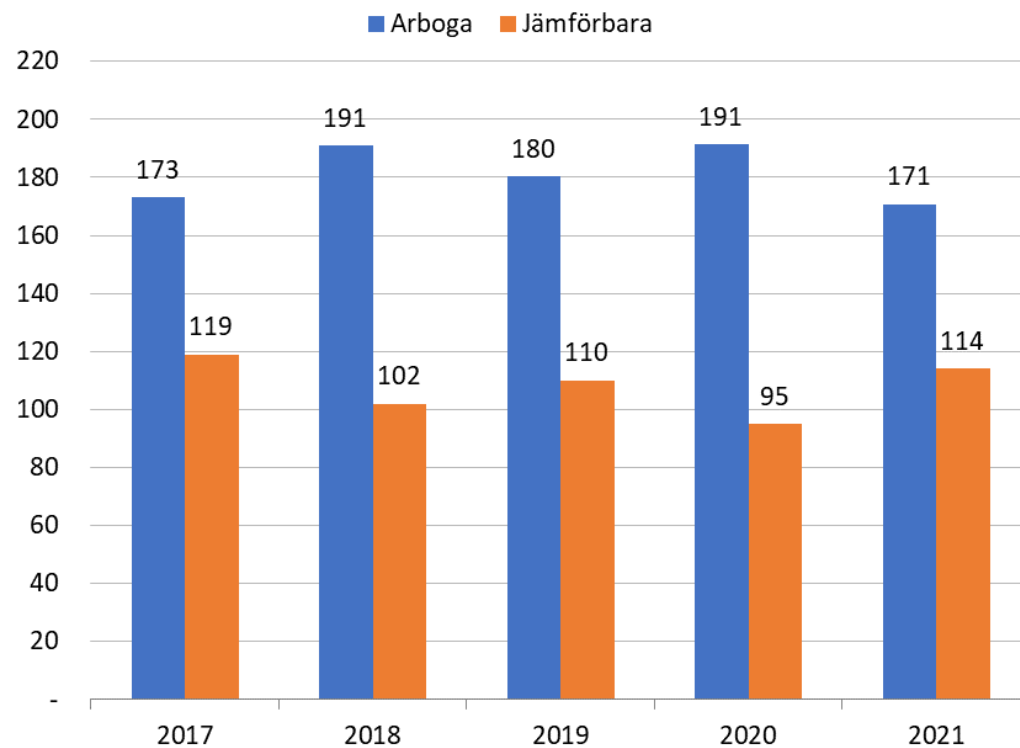
Jämfört med andra kommuner är våra kostnader för näringslivsfrämjande åtgärder betydligt högre. Men tittar man år till år bara för Arboga så är det inga stora skillnader över tiden i Arboga (se diagram till vänster).

Turistverksamhet

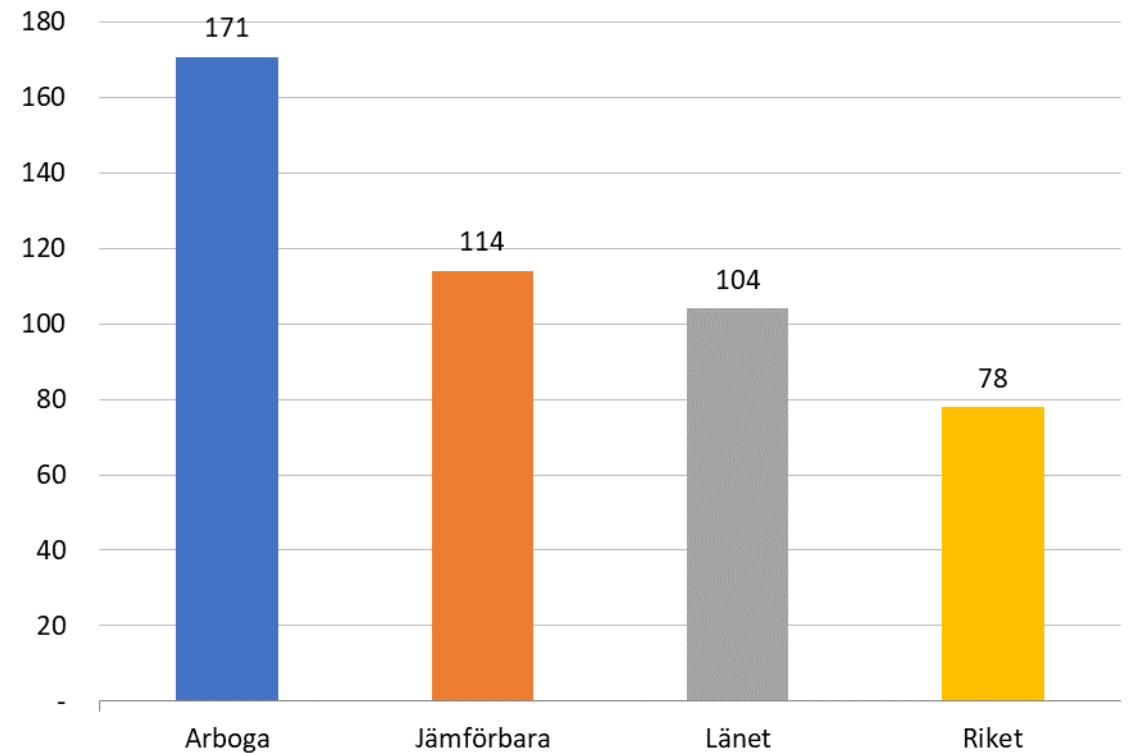
Nettokostnad turistverksamhet, kr/invånare

Nettokostnad för turistverksamhet, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Med nettokostnad avses bruttokostnad minus bruttointäkt. Avser kommunens turistverksamhet som till exempel camping, stugor, liftar och turistinformation. OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Nettokostnad turistverksamhet, kr/invånare

Arboga satsar mycket på turistverksamhet vilket vi ser även på kostnader jämfört med dom andra kommunerna.

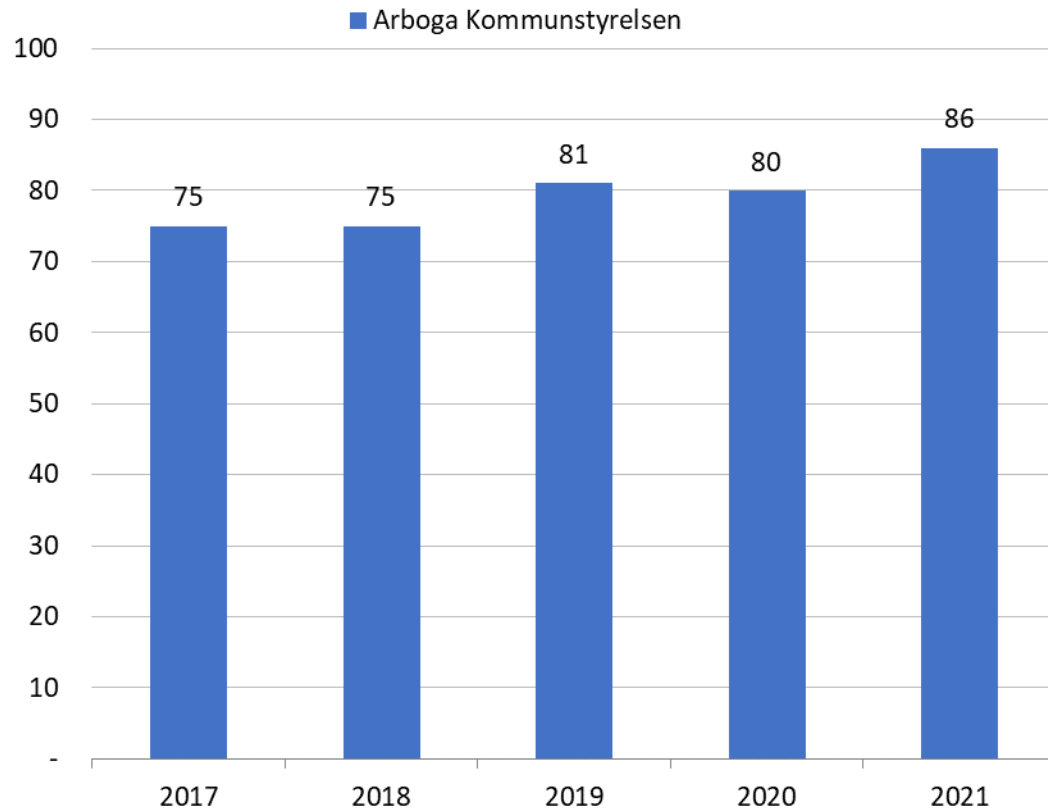

HR Kommunstyrelsen

Medarbetarengagemang HME Kommunstyrelsen

Medarbetarengagemang (HME) Arboga Totalindex

HME står för Hållbart medarbetarengagemang och mäter såväl nivån på medarbetarnas engagemang som chefernas och organisationens förmåga att ta tillvara på och skapa engagemang. HME-index består av nio frågor som tillsammans bildar ett totalindex för Hållbart medarbetarengagemang och tre delindex; Motivation, Ledarskap och Styrning. Ett högt värde indikerar en hög nivå på hållbart medarbetarengagemang.

Kommunstyrelsens index för 2021 är bättre än kommunens snitt 2021 som är 83.

Det är en stor förbättring från 2020 till 2021 vilket kan bero på att man har ändrat enkätverktyget där det är enklare att svara samt att pandemin troligen påverkat 2020.

Övrig verksamhet

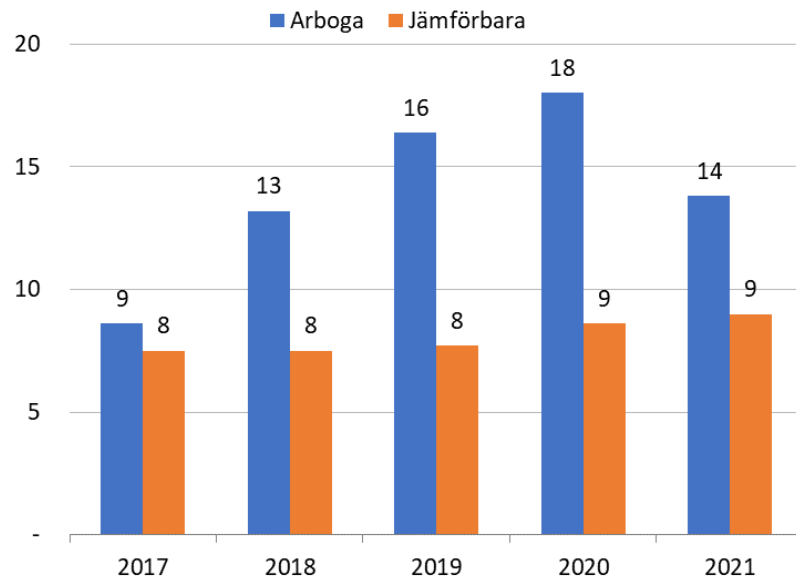

Trygghet

Anmälda brott om skadegörelse per 1 000 inv.

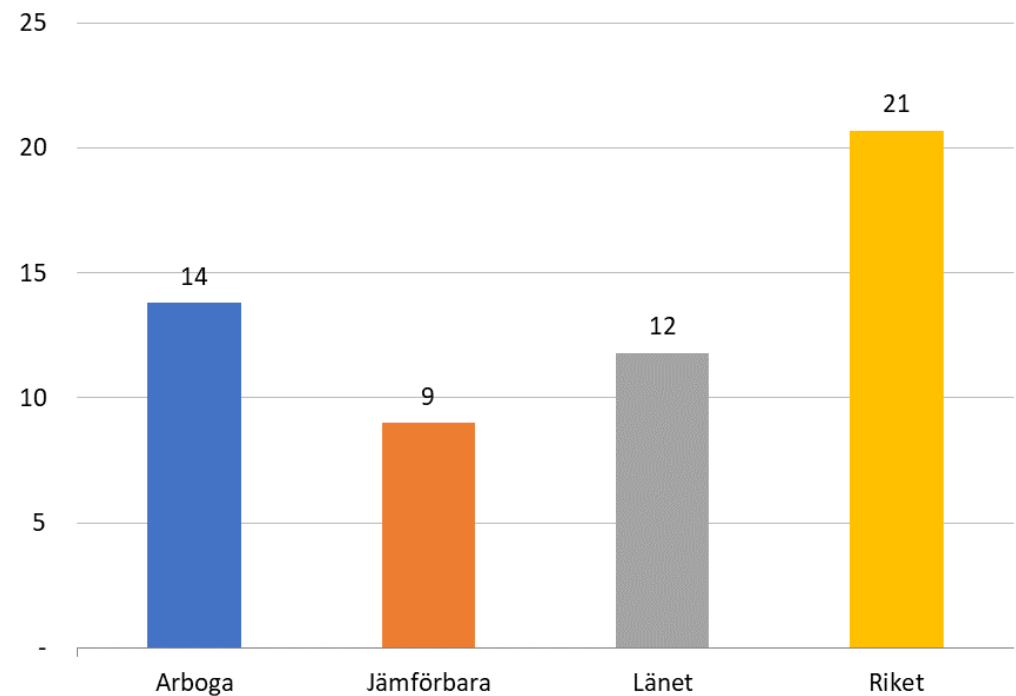
Detta är ett utvecklingsnyckeltal, se frågor och svar på kolada.se för mer information. Statistiken redovisas efter den kommun där brottet har begåtts (brottsplats). I brottskategorin brott om skadegörelse ingår "skadegörelse/grov skadegörelse/åverkan på motorfordon (ej brand), genom brand (även motorfordon), klotter, mot stat, kommun, region (ej klotter), annan skadegörelse" samt "mordbrand/grov mordbrand".

OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

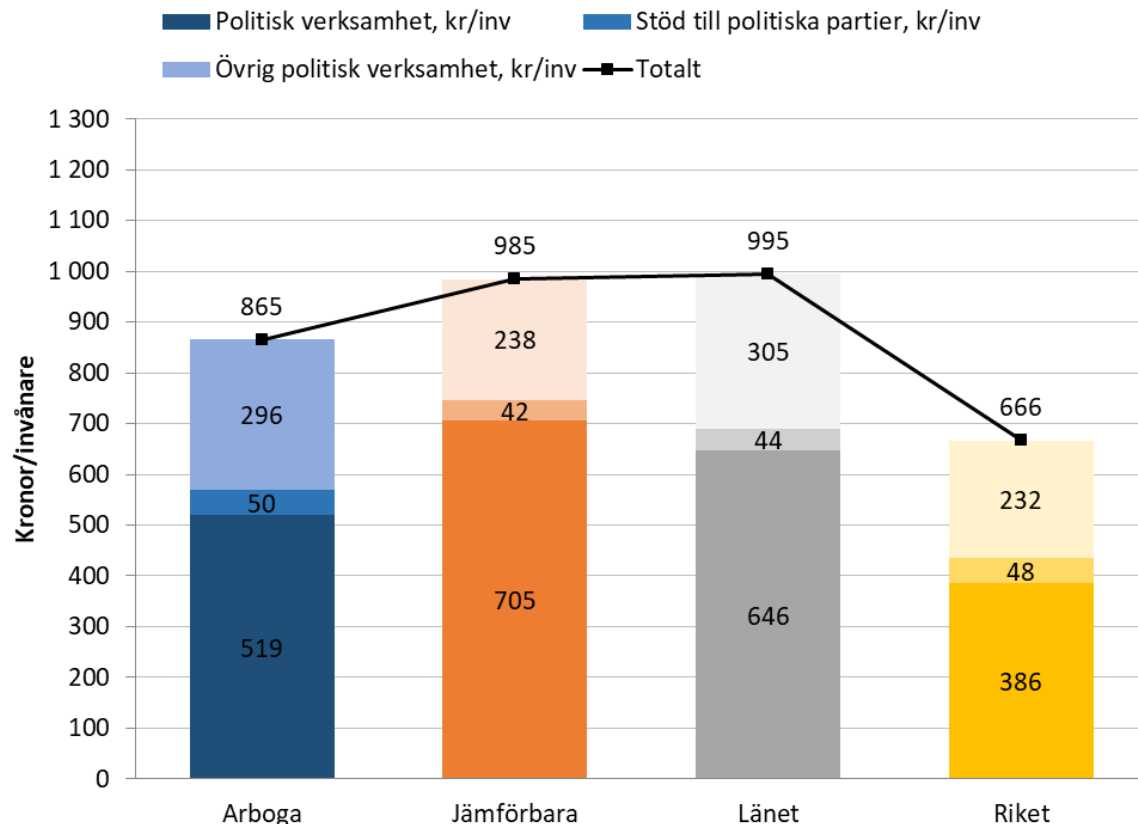
Arboga - Nulä

Ser vi hur många brott som anmäls i Arboga per 1000 invånare så görs det flera både med jämförbara och i länet, endast riket har flera anmälda brott 2021.

Politisk verksamhet, totalt kommun

Nettokostnad politisk verksamhet, kr/invånare

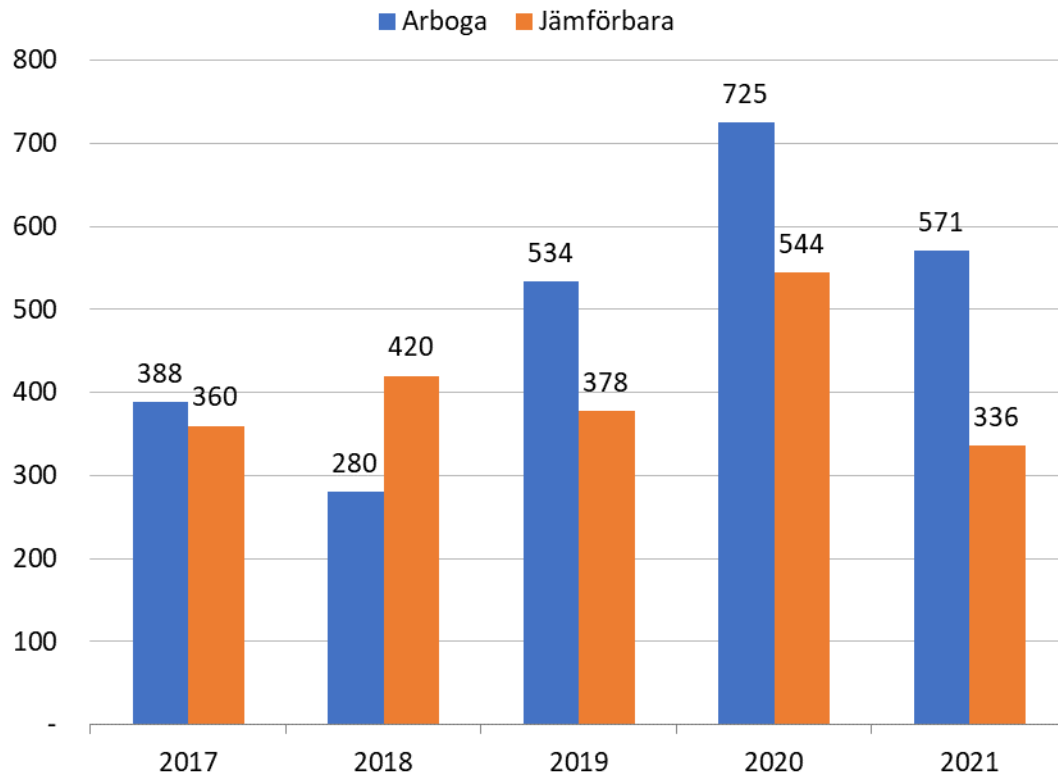
Nettokostnad för politisk verksamhet, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Med nettokostnad avses bruttokostnad minus bruttointäkt. Till politisk verksamhet räknas nämnd- och styrelseverksamhet, stöd till politiska partier, övriga politiska verksamheter samt revision.

Stöd till politiska partier avser både direkt stöd i form av bidrag och indirekt stöd till exempel subventionerade lokaler.

Övrig politisk verksamhet avser administration som är direkt knuten till kommunens politiska ledningsfunktion som sammanträdesadministration vid nämnd- och styrelsemöten etc. knutna till den politiska ledningen, personal som till huvudsaklig del arbetar direkt mot kommunens politiker som politiska sekreterare, nämndsekreterare eller dyl. även allmänna val, borgerliga förrättningar, taxering, vissa medlemsavgifter samt överförmyndarverksamhet ingår här.

Fysisk och teknisk planering, bostadsförbättringar

Nettokostnad fysisk o. teknisk planering, bostadsförbättringar, kr/invånare

Bruttokostnad minus interna och externa intäkter för fysisk och teknisk planering, bostadsförbättringar, bredbandsutbyggnad etc. dividerat med antalet invånare i kommunen den 31/12. Avser fysisk planering, bygglovsverksamhet, teknisk verksamhet och markförsörjning inklusive reglerings- och saneringsfastigheter. Även kostnader för tomma lokaler som följd av bland annat omstruktureringar i kommunen och delar av kostnader för exploatering av mark redovisas här. Som bostadsförbättring räknas sanering och upprustning av befintliga områden samt stöd till bostadsföretag. Här redovisas även bredbandsutbyggnad.

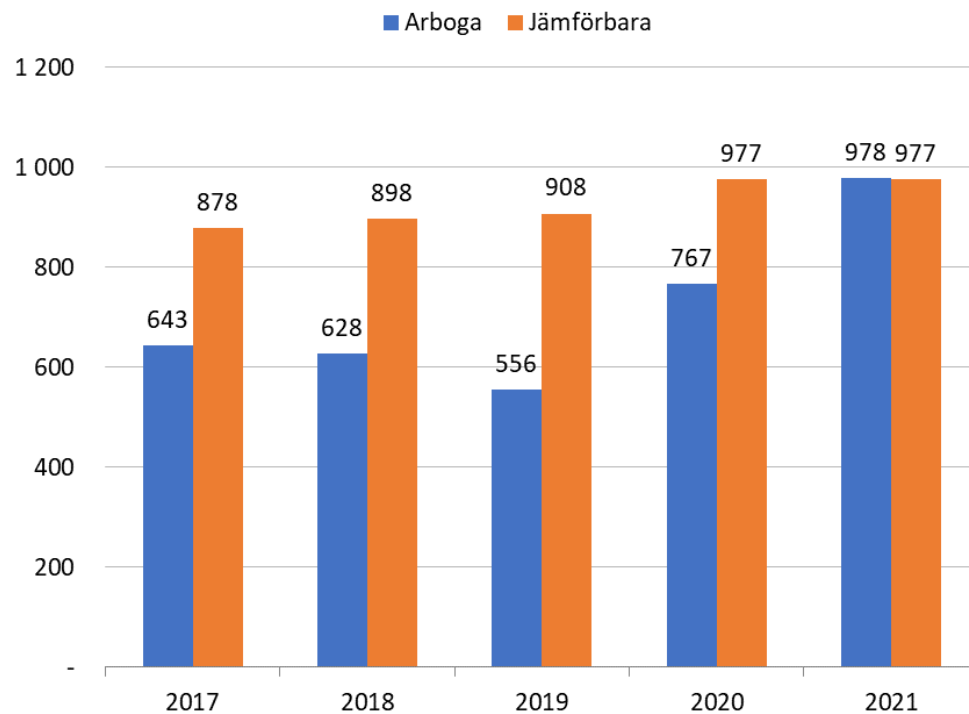
OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

2020 sticker ut vilket beror på att rapporteringen skedde fel, tar vi bort felaktiga rapporteringen så är siffran lika med 2019 och 2021.

Räddningstjänsten

Nettokostnad räddningstjänst, kr/invånare

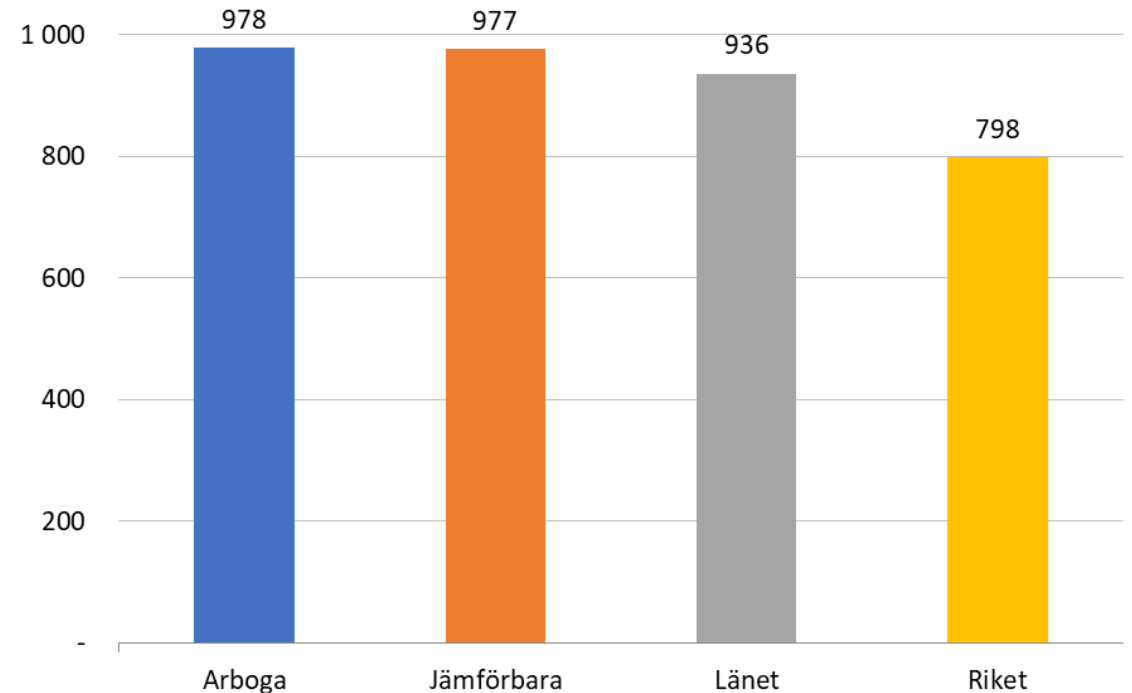
Bruttokostnad minus interna och externa intäkter för räddningstjänst, dividerat med antalet invånare i kommunen den 31/12. Avser insatser som görs i syfte att förebygga och åtgärda brand, olyckor, skador och andra nödsituationer. OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga - Nulägesanalys 2021

Nettokostnad räddningstjänst, kr/invånare

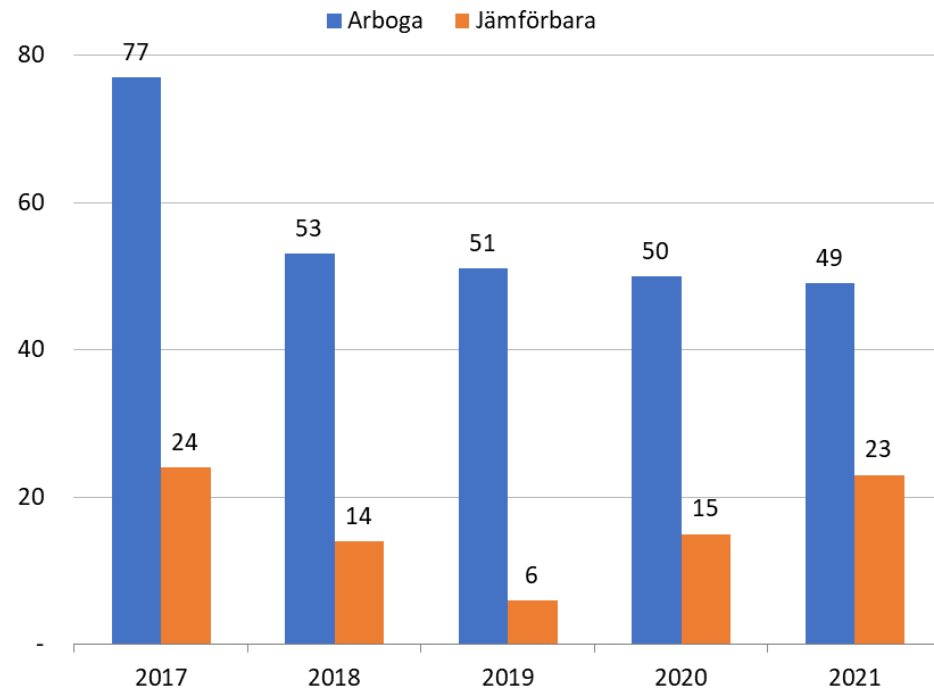
Trots en ökad kostnad 2021 så ligger Arboga lika med jämförbara och riket. Det som sticker ut är att länet har högre kostnader än Arboga.

Totalförsvaret och samhällsskydd

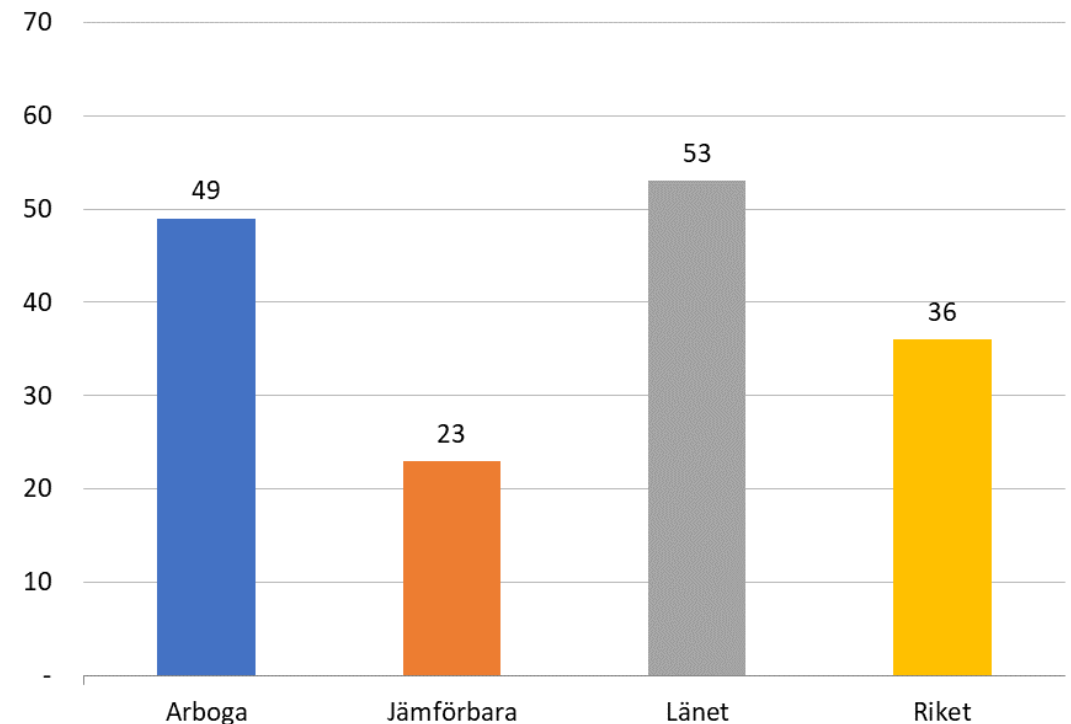
Nettokostnad totalförsvaret och samhällsskydd, kr/invånare

Nettokostnad för totalförsvaret och samhällsskydd, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Med nettokostnad avses bruttokostnad minus bruttointäkt. Avser samtlig regi. Avser administration av civilförsvarsfrågor. Utarbetande av planer, anordnande av övningar med civila institutioner och civilbefolkningen samt drift av, eller stöd till civilförsvarsstyrkor. OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Nettokostnad totalförsvaret och samhällsskydd, kr/invånare

Att Arboga har högre kostnader än jämförbara beror på högre kostnader på samhällsskydd pga. Arbogaån. Länets kostnader liknar Arbogas vilket också kan bero på att det har år genom kommunerna. Exkluderas Arbogas kostnad för Arbogaån blir nettokostnaden 15 kr/invånare.

Nettokostnad 2021, Kommunstyrelsen

Nettokostnad per verksamhet, kr/invånare

Tabellen nedan visar nettokostnaden för 2021 för kommunstyrelsens egna verksamheter men också verksamhet som drivs av bolag, myndighetsförbund eller i annan driftsform.

Nettokostnad 2021, kr/invånare					
	Arboga	Jämförbara	skillnad	Länet	Riket
INFRASTRUKTUR, SKYDD mm TOTALT	5 303	3 427	1 876	4 001	3 789
Fysisk o.teknisk planering, bostadsförbättr.	571	336	235	360	496
Näringslivsfrämjande åtgärder	327	110	217	209	206
Turistverksamhet	118	114	4	104	78
Miljö- o hälsoskydd, myndighetsutövning, Konsument- och energirådgivning, miljö-,hälsoskydd, myndighetsutövning, alkoholltillstånd mm	253	315	-62	568	289
Väg- och järnvägsnät, parkering	2 779	1 291	1 488	1 337	1 364
Parker	228	261	-33	434	522
Räddningstjänst	978	977	1	936	798
Totalförsvär och samhällsskydd	49	23	26	53	36
AFFÄRSVERKSAMHET	1 017	282	735	718	150
Näringsliv och bostäder, totalt	769	122	647	62	-97
Kommunikationer, totalt	201	75	126	592	258
Energi, vatten och avfall, totalt	47	85	-38	64	-11
Politik	865	985	-120	995	666

Kommungemensamt HR/Ekonomi

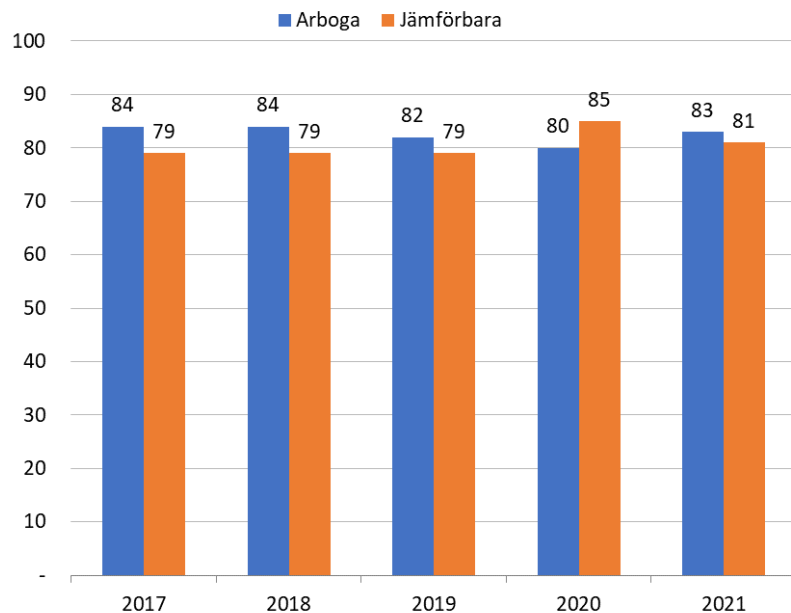

Medarbetarengagemang HME totalt kommun

Medarbetarengagemang (HME) Arboga Totalindex

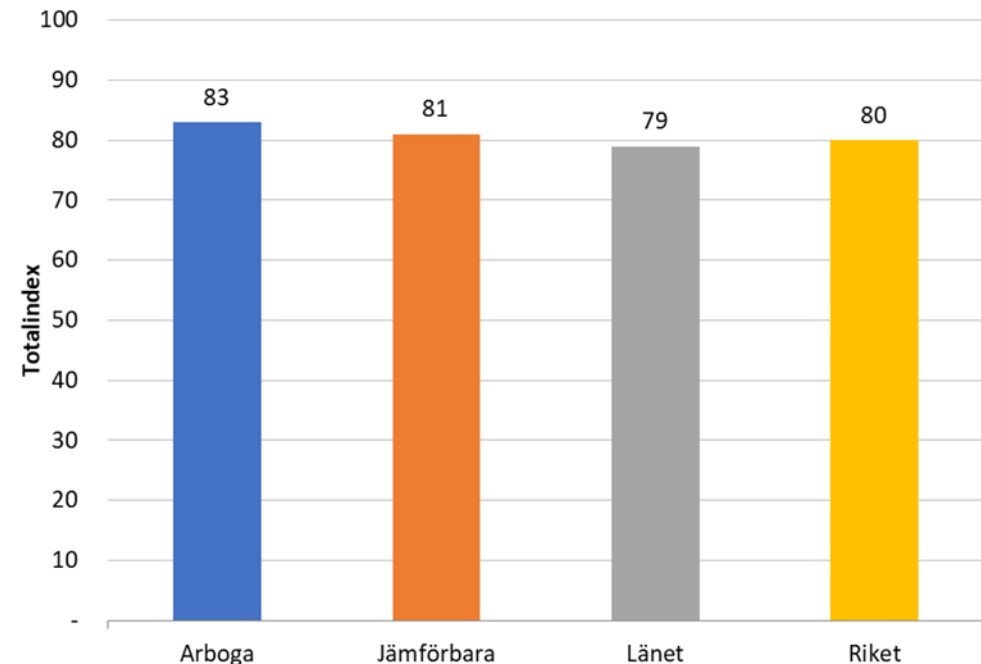
HME står för Hållbart medarbetarengagemang och mäter såväl nivån på medarbetarnas engagemang som chefernas och organisationens förmåga att ta tillvara på och skapa engagemang. HME-index består av nio frågor som tillsammans bildar ett totalindex för Hållbart medarbetarengagemang och tre delindex; Motivation, Ledarskap och Styrning. Ett högt värde indikerar en hög nivå på hållbart medarbetarengagemang.

OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Medarbetarengagemang (HME) - Totalindex

Resultatet visar att medarbetarna bland annat upplever sig ha ett meningsfullt arbete där de lär sig nytt och utvecklas. Vidare upplever medarbetarna att de har chefer som ger förutsättningar för att ta ansvar och som visar uppskattning för medarbetarnas arbetsinsatser. Resultatet förändrade sig inte så mycket jämfört med år 2019 vilket var glädjande utifrån den belastning som pandemin gett. Resultat 2021 är 83.

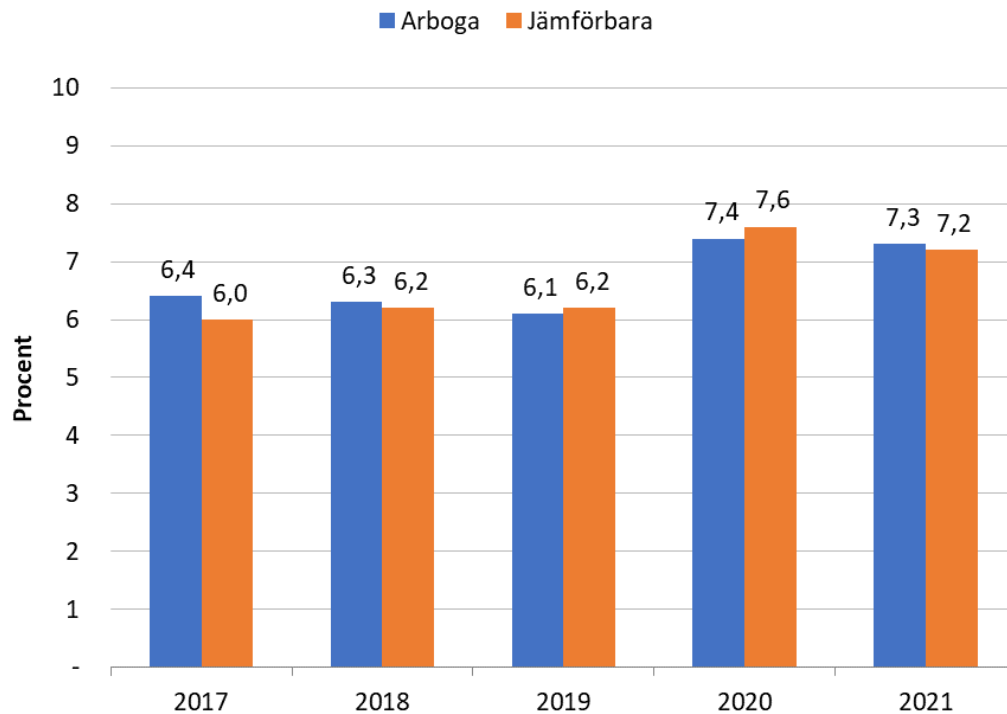

Sjukfrånvaro totalt kommun

Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)

Den totala sjukfrånvarotiden, ackumulerad under året, som andel (%) av den tillgängliga ordinarie arbetstiden. Avser samtlig kommunalt anställd personal.

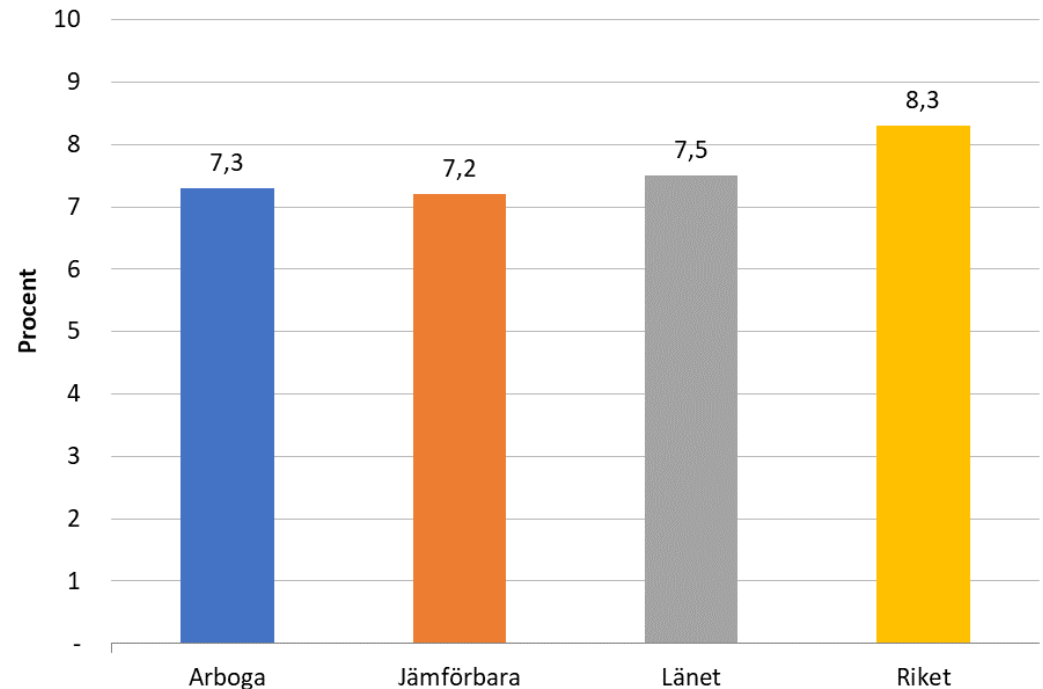
OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Arboga - Nulägesanalys 2021

Sjukfrånvaro totalt bland anställda, kommun, andel (%)

Kommunen bedriver ett aktivt arbete med förebyggande och hälsofrämjande insatser samt satsar på tidiga rehabiliteringsinsatser för att minska sjukfrånvaron. Ökningen av sjukfrånvaron från år 2020 beror på pandemin och de nya nivåerna har fortsatt hålla i sig även 2022. Förhoppningen är att den ökade trenden kan börja minska år 2023 och framåt.

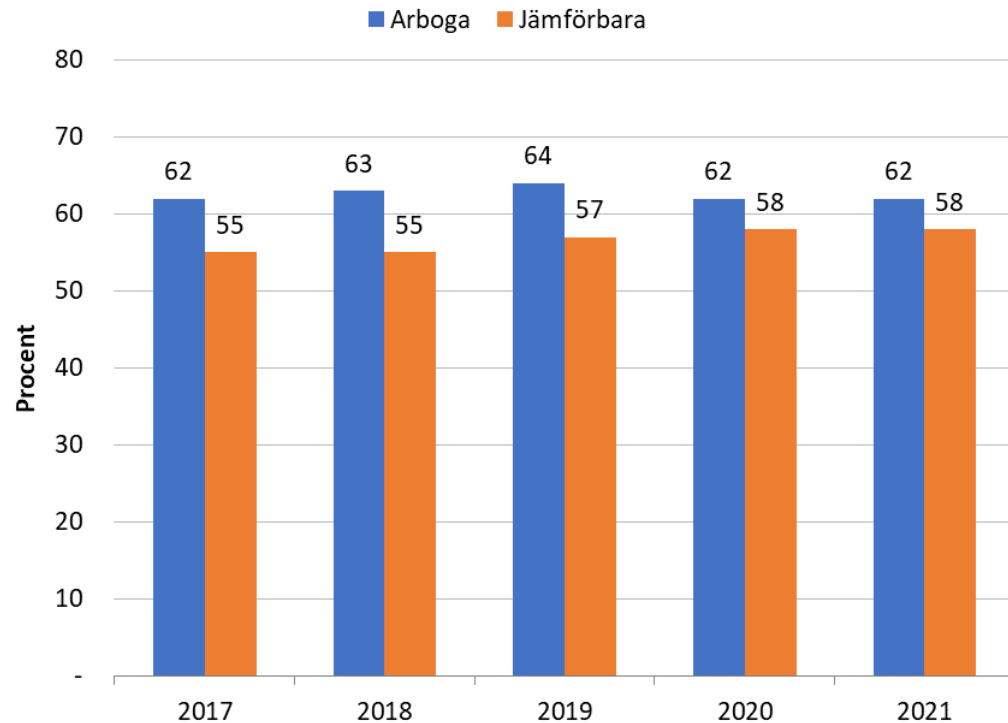

Heltidsarbetande totalt kommun

Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)

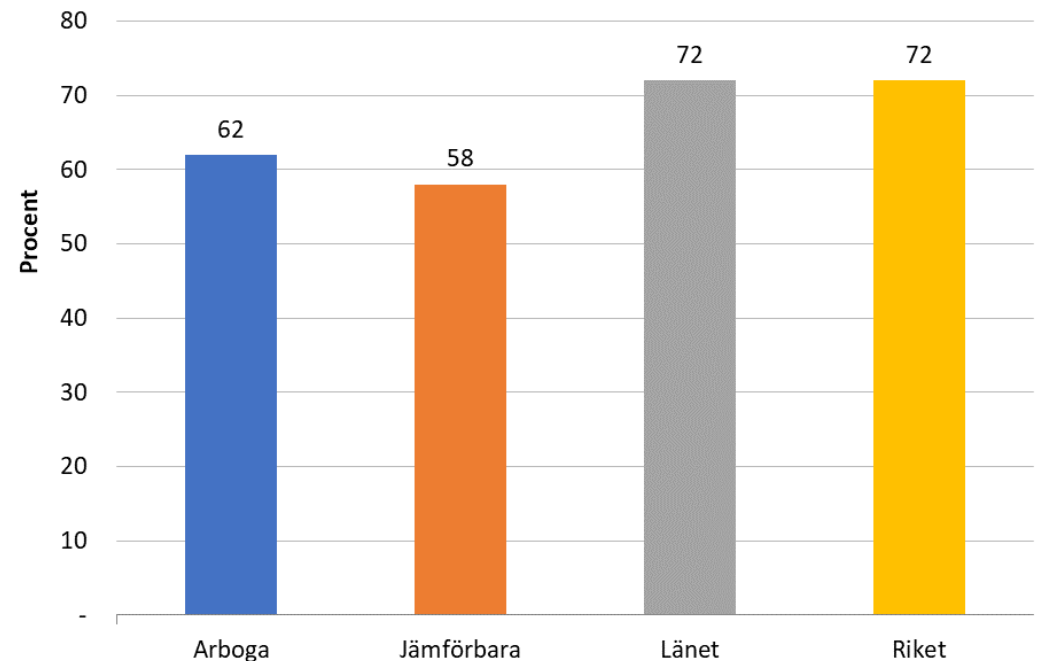
Heltidsarbetande (100 % faktisk sysselsättningsgrad) månadsavlönade inom kommunen totalt dividerat med sysselsatta månadsavlönade, multiplicerat med 100 för redovisning i procent. Avser kommunalt anställda i november månad enligt HÖK

OBS från och med 2021 jämförs Arboga med nya kommuner och det är deras historik vi kan se i diagrammet bakåt

Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%)

Ett arbete med Heltidsresan påbörjades 2016 men har av olika anledningar inte kommit igång på det sätt som önskas. Därför finns mycket kvar att göra för att öka andel heltidsarbetande. Under 2022 har ett omtag gjorts kring att arbeta mot heltid som norm. Bedömning görs att kommunen kommer öka andelen heltidsarbetande succesivt de kommande åren.

HR - Sammanfattning

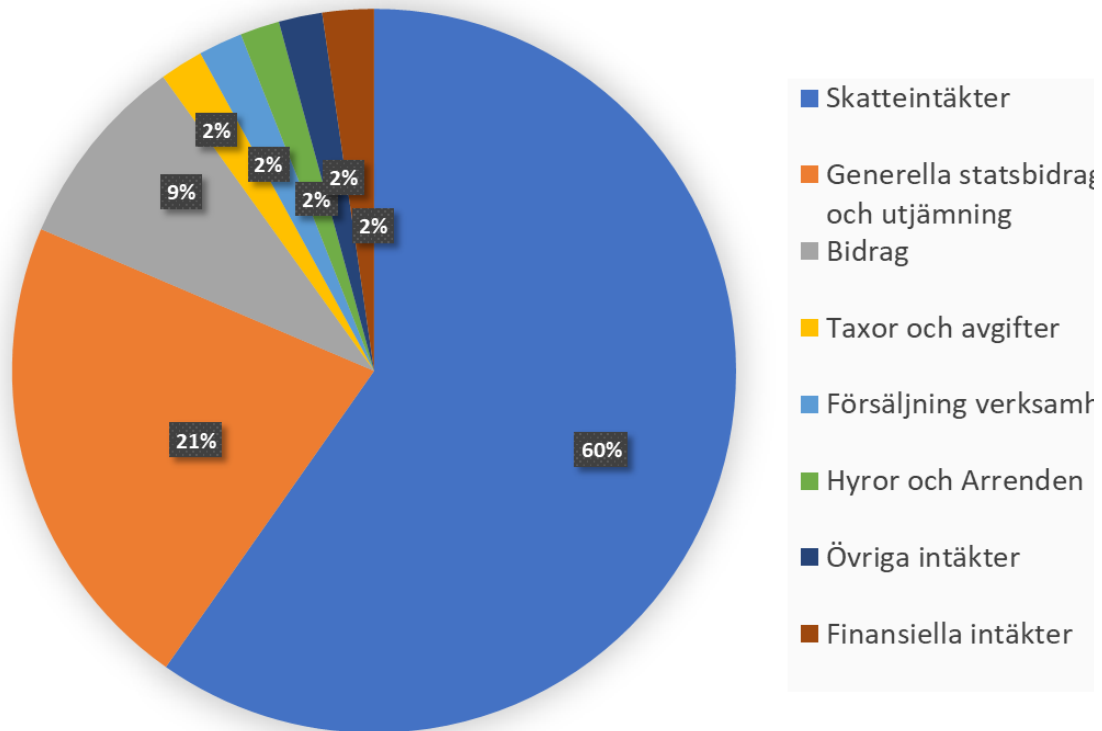
Arboga kommun är en attraktiv arbetsgivare som strävar efter ett hållbart arbetsliv som karaktäriseras av en god arbetsmiljö där medarbetarna är engagerade och känner arbetsglädje och där alla medarbetares resurser tas tillvara och utvecklas.

Kommunens största utmaning framåt är att trygga den framtida kompetensförsörjningen. Insatser och aktiviteter behöver fortsätta utvecklas och tas fram för att klara vårt uppdrag. Vi behöver arbeta med våra befintliga medarbetare och se till att erbjuda en god arbetsmiljö, karriärmöjligheter, gynnsamma arbetsvillkor och meningsfulla arbetsuppgifter. Det kommer inte räcka med att rekrytera in fler personer till våra verksamheter. Vi behöver titta på nya lösningar både vad gäller organisering av arbetet och hur vi kan arbeta effektivare med hjälp av digitaliseringen. Vidare behöver utvecklingen av ledarskapet och förutsättningarna för att cheferna ska kunna bedriva ett gott ledarskap fortsätta utvecklas då detta också är en viktig del av kompetensförsörjningen.

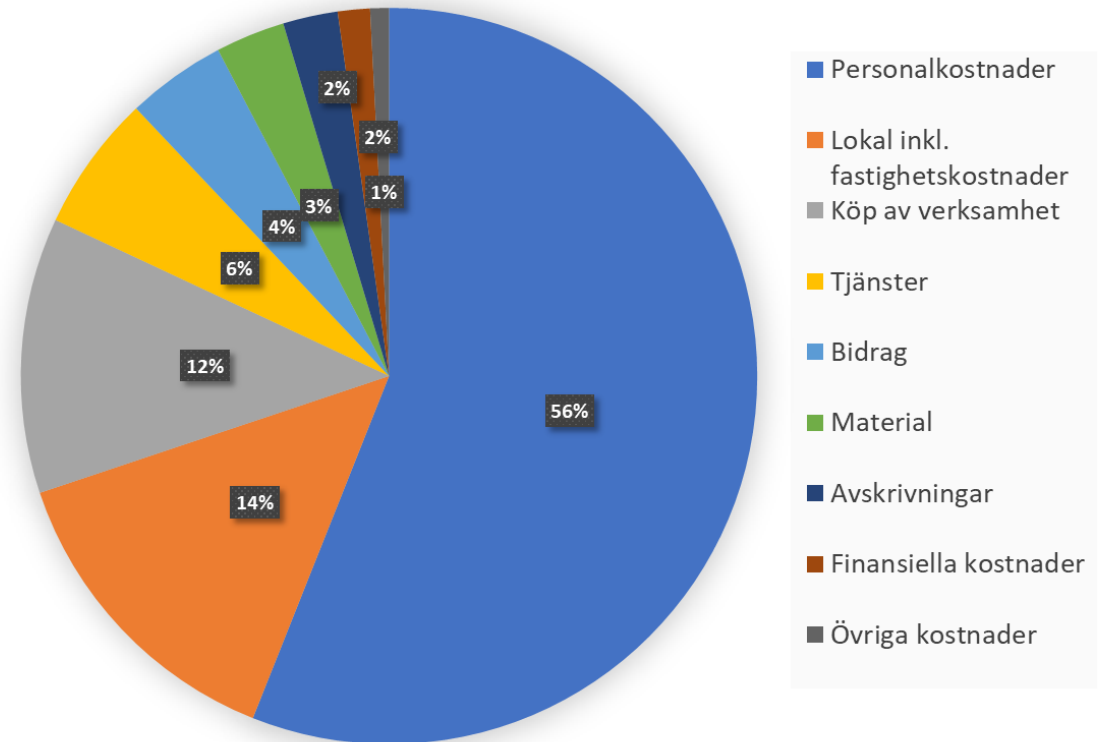
Kommunens policy för personalpolitik pekar på fyra huvudområden som tillsammans ger uttryck för ett gemensamt förhållningssätt och viljeinriktning; ledarskap/medarbetarskap, kompetensförsörjning, arbetsmiljö och hälsa samt likabehandling och mångfald. Vår värdegrund PUMI - Professionalism, Uthållighet, Mod och Innovation är en kompass i det dagliga arbetet. Den banar väg för den kultur som ska känneteckna Arboga kommun och ska styra medarbetarnas beteende och agerande.

Fördelning av kostnader och intäkter 2021

Intäkter 2021

Kostnader 2021

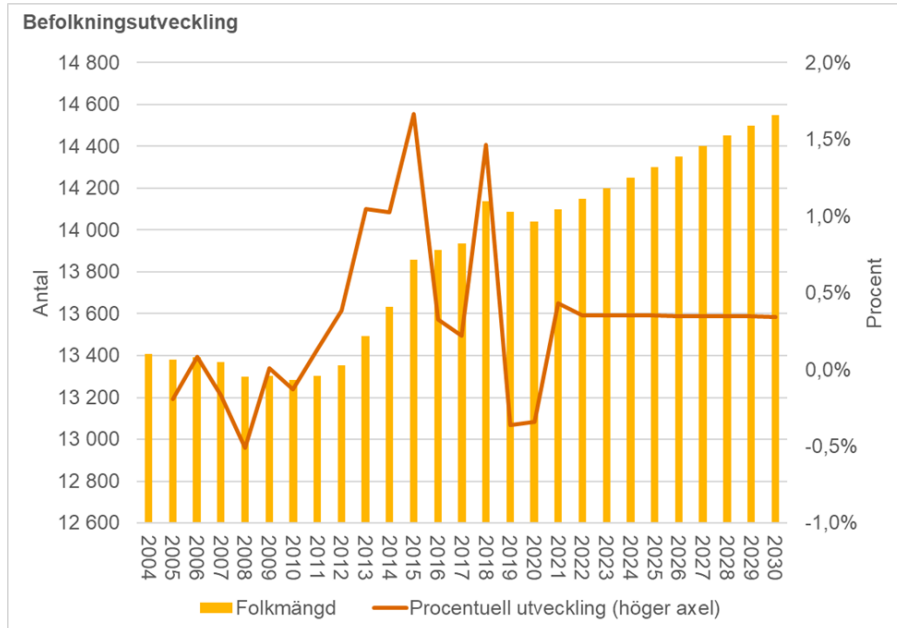

Befolkning

Utfall 2004-2021 samt kommunens prognos till 2030

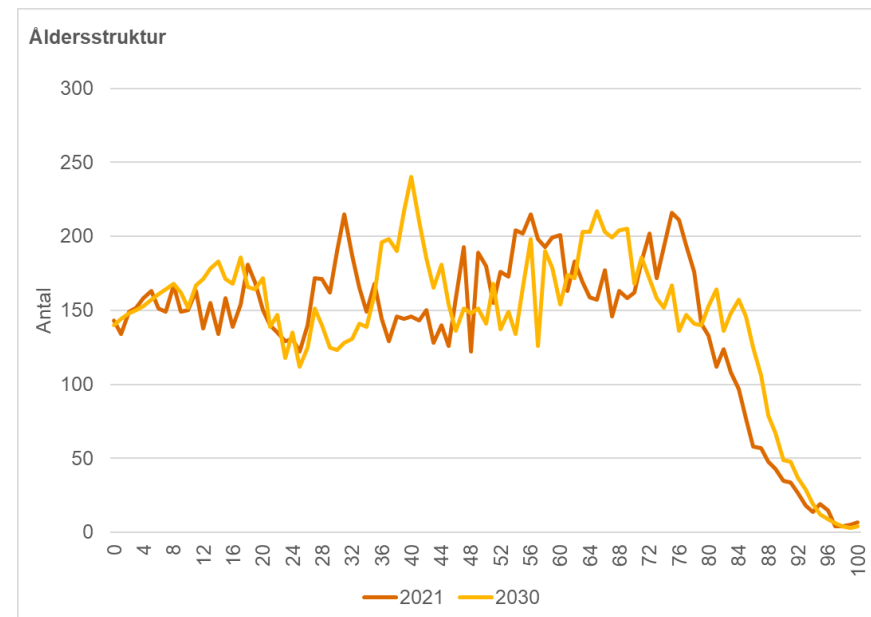
Arboga har sedan 2004 haft en varierande befolkningsutveckling. Totalt ökade befolkningen med 694 personer under perioden. Den 31 december 2021 hade staden 14 100 invånare.

Det är viktigt med prognoser av befolkningen. Syftet med prognosen är främst att belysa kommunens befolkningsutveckling i olika åldersklasser. Resultaten ger underlag för planering och dimensionering av verksamheterna och resursfördelning.

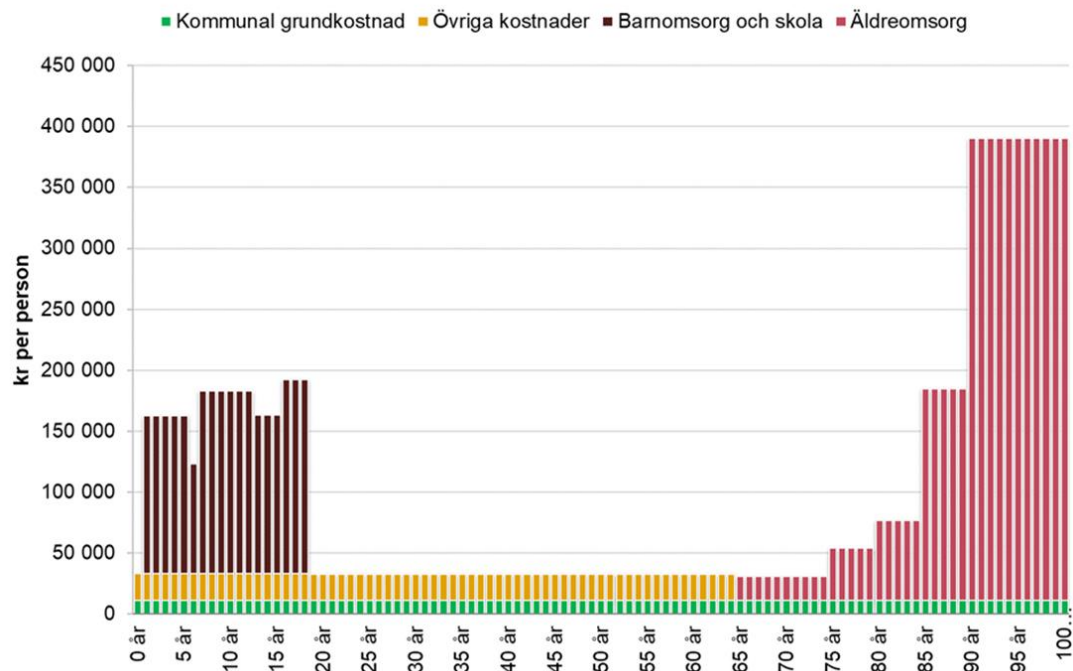

Åldersstruktur, 2021 jämfört med 2030

Arboga prognos just nu är en årlig befolkningsökning med 50 personer. Trots liten förändrad totalbefolkning så sker det tydliga förändringar mellan åldersgrupperna vilket påverkar såväl kostnadstrycket som behovet av verksamhetslokaler. Fram till år 2030 kommer Arbogas befolkning i förskoleåldern 1–6 år öka med 3 stycken och i grundskoleålder 7–15 år öka med 153 stycken. Ett betydligt större antal äldre förväntas. Utvecklingen av befolkningsstrukturen fram till och med 2030 är en förskjutning av dagens struktur samt förväntningar med avseende på framtidens flyttmönster och födelseantal.

Kostnader per år och ålder

Befolkningsförändringar påverkar i hög grad kommunens ekonomiska förutsättningar. Fler invånare ger inte bara högre intäkter, utan genererar givetvis även kostnader.

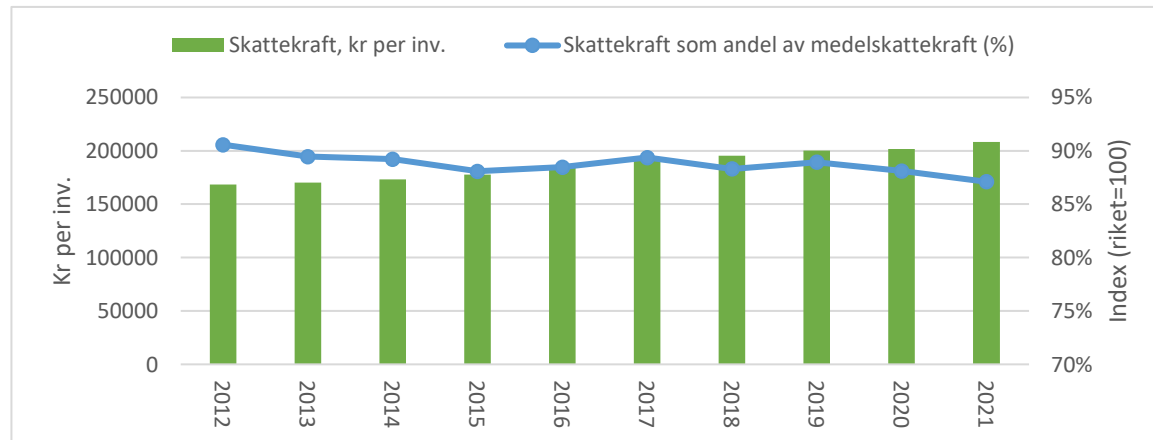
Grafen visar hur kommunens kostnader förändras efter ålder. Inte oväntat är kostnaderna högst för barn och de allra äldsta.

Det är inte möjligt att säga att en befolkningsökning per automatik är lönsam och att ett minskat antal invånare per definition leder till försämrade ekonomiska förutsättningar för berörda kommuner. Avgörande är hur stora marginalkostnaderna är.

Kommunens skattekraft och utveckling av skatteunderlaget

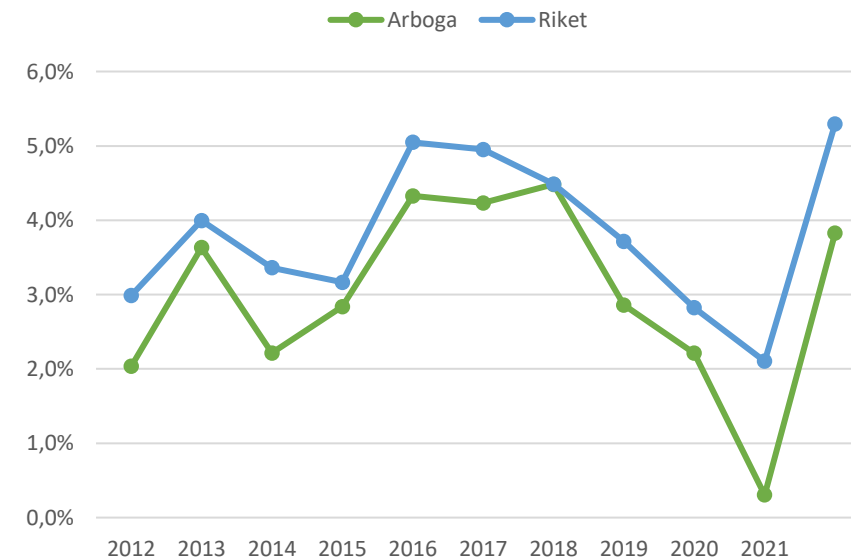
Kommunens skattekraft

Skatteunderlaget i relation till antalet bosatta i kommunen ger kommunens skattekraft. Arbogas skattekraft uppgick inkomståret 2021 till 208 367 kronor per invånare. Vanligtvis stiger skattekraften (mätt i kronor) mellan åren eftersom skatteunderlaget ökar över tid. I relation till genomsnittet i riket uppgår skattekraften i Arboga till 87,1 procent och trenden är vikande.

Utveckling av skatteunderlaget

Skatteunderlaget varierar med konjunkturen. Utvecklingen i Arboga har i genomsnitt legat cirka 0,8 procentenheter under riket. Kommunens skatteintäkter är skatteunderlaget multiplicerat med den av kommunen beslutade skattesatsen. Utvecklingen av kommunens eget skatteunderlag är dock av underordnad betydelse för kommunens finansiering då skillnaden till stor del utjämnas via den kommunalekonomiska utjämnningen.

Kommunalekonomisk utjämning

Inkomstutjämning

I inkomstutjämningen utjämnas skatteinkomster mellan kommunerna. Den är i huvudsak statligt finansierad. Inkomstutjämningsbidraget beräknas utifrån skillnaden mellan den egna beskattningsbara inkomsten och ett skatteutjämningsunderlag som motsvarar 115 procent av den genomsnittliga skattekraften i landet. Kommuner eller regioner vars beskattningsbara inkomster överstiger dessa nivåer ska i stället betala en inkomstutjämningsavgift till staten.

Inkomstutjämningen är långtgående, det vill säga skillnaderna i skatteintäkter efter utjämning är relativt små, givet en genomsnittlig skattesats. Detta ger att utvecklingen av kommunens eget skatteunderlag är av mindre betydelse för kommunens totala intäkter. Om kommunens skattekraft ökar mer än genomsnittet får den enskilda kommunen lämna ifrån sig merparten av skillnaden och vice versa.

Kostnadsutjämning

I kostnadsutjämningen utjämnas för strukturella kostnadsskillnader av två slag: behovet av kommunal verksamhet och kostnaden för att producera en viss service. Kommuner med en ogynnsam kostnadsstruktur får ett bidrag. De som har en gynnsam struktur får betala en avgift.

Kostnadsutjämningen är statsfinansiellt neutral, då summan av bidrag och avgifter är lika stora och därför tar ut varandra. Det tillförs inga nya resurser via kostnadsutjämningen. Över tid innebär detta att endast den kommun som möter en demografisk utveckling som är mer utmanande än genomsnittet i riket kommer få ett ökat bidrag alternativt en minskad avgift. En kommun med den omvända situationen kommer få se ett minskat bidrag alternativt ökad avgift.

Kostnadsutjämningen sker enligt den så kallade standardkostnadsmetoden där varje verksamhet eller område behandlas separat.

LSS-utjämning

Sedan 2004 finns ett nationellt kostnadsutjämningsystem för kommunernas LSS-kostnader. Som motiv för ett utjämningsystem angavs att det finns stora kostnadsskillnader mellan kommunerna samt att det behövs en utjämning för att ge alla kommuner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att kunna bedriva verksamhet enligt LSS.

Systemet är skilt från det ordinarie kostnadsutjämningsystemet för kommuner. Skälet är att underlagen inte på samma sätt som i det ordinarie systemet kan anses uppfylla kriteriet att vara opåverkbara för den enskilda kommunen. Till skillnad från den ordinarie kostnadsutjämningen används faktiskt antal beslutade insatser.

Precis som i det ordinarie kostnadsutjämnings-systemet beräknas en standardkostnad för kommunen. Via LSS-utjämningen omfördelas kommunernas strukturella kostnader för LSS-verksamheten.

Arboga kommuns utfall i utjämningsystem 2021

Inkomstutjämnning

Arboga kommun erhåller ett bidrag i inkomstutjämnningen på 167,3 miljoner kronor (11 866 kronor per invånare) då man har en egen skattekraft som understiger den garanterade. Samtidigt har kommunen en högre skattesats än den genomsnittliga – vilket ger högre intäkter. 2022: Bidrag 186,5 mkr (13 244 kr/inv).

	Arboga	Riket	Andel i %
Skattekraft kr/invånare	208 367	239 220	87,1
Genomsnittlig skattesats	20,72	20,72	
Skatteintäkter kr/invånare	43 174	49 566	87,1

Kostnadsutjämnning

Arboga kommun har sammantaget en gynnsam struktur i relation till riket och får därmed betala en avgift i kostnadsutjämnningen. För 2021 uppgår detta till totalt 1,4 miljoner kronor (95 kronor per invånare). 2022: Avgift 4,2 miljoner kronor (300 kr/inv).

Verksamhet 2021	Bidrag/ avgift kr/invånare
Förskola/skolbarnsomsorg	-1050
Förskoleklass/grundskola	-1634
Gymnasieskola	580
Vuxenutbildning	-67
Individ- och familjeomsorg	-232
Äldreomsorg	3322
Verksamhetsövergripande	-126
Infrastruktur och skydd	-148
Kollektivtrafik	-740
Totalsumma	-95

LSS-utjämnning

Sammantaget bedöms Arboga kommun ha en gynnsam struktur och får därmed ett betala en avgift i LSS-utjämnningen. Avgiften år 2021 uppgår till 6,4 miljoner kronor (456 kronor per invånare). 2022: Avgift 6,1 mkr (437 kr/inv)

	2021
Standardkostnad	4 870
Genomsnitt i riket	5 326
Bidrag (+)/ avgift (-)	-456

Marginaleffekter i systemet för kommunal-ekonomisk utjämning

Arboga 2022

	Skatte-intäkter	Inkomst-utjämning	Skatter och inkomst-utjämning	Kostnads-utjämning	Reglerings-post	Totalt
1-5 år	0	57 159	57 159	71 586	2 760	131 505
6 år	0	57 159	57 159	33 703	2 760	93 622
7-12 år	0	57 159	57 159	79 204	2 760	139 123
13-15 år	0	57 159	57 159	60 667	2 760	120 586
16-18 år	0	57 159	57 159	78 472	2 760	138 390
19-64 år ink 0 kr	0	57 159	57 159	-39 916	2 760	20 003
19-64 år ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	-39 916	2 760	24 443
19-64 år ink 500 000 kr	112 050	-43 791	68 259	-39 916	2 760	31 103
19-64 år ink 800 000 kr	179 280	-104 361	74 919	-39 916	2 760	37 763
65-79 år, sambo, ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	-30 603	2 760	33 755
80-89 år, sambo, ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	24 355	2 760	88 714
90+ år, sambo, ink 200 000 kr	44 820	16 779	61 599	133 044	2 760	197 403

Grundtanken med utjämningsystemet är att alla kommuner ska ha likvärdiga ekonomiska förutsättningar, oavsett befolkningens storlek eller sammansättning. Av detta följer att resurser som omfördelas ska motsvara de förändringar av kostnaderna som befolkningsförändringen genererar. Detta gäller vid genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå (allt annat lika).

Detta medför att den inflyttade personen som ger kommunen störst intäkt inte är höginkomsttagaren, utan kanske skoleleven eller den äldre kvinnan. Exemplet till vänster visar att utfallet varierar kraftigt beroende på vilken ålder personen som flyttar har, och att personens inkomst har en mindre betydelse. Ytterligare tillägg tillkommer i kostnadsutjämnningen om personen är ogift 65+.

Nettokostnadsavvikelse

- Att rakt av jämföra en kommuns kostnader med en annans utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är ”dyr” eller inte. Ett bättre mått är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med kommunens standardkostnad enligt kostnadsutjämningsystemet
- Nettokostnadsavvikelse = Kommunens faktiska nettokostnad för en verksamhet – referenskostnaden (”genomsnittlig politisk”)
- Syftet med jämförelsen är således inte att anpassa kostnaden till referenskostnaden, utan att granska kommunens faktiska prioriteringar och resurstilldelning till olika verksamheter (jämfört med genomsnittet).

Nettokostnadsavvikelse 2021

Nettokostnadsavvikelser, mkr	2020	2021	Förändr 20-21	Förändr 1/5 per år 20-21
Fritidshem	-2,1	-3,9	-1,8	-0,4
Förskola inkl öppen förskola	-0,8	5,6	6,4	1,3
Grundskola F-9	5,3	2,1	-3,2	-0,6
Gymnasieskola	7,5	11,9	4,4	0,9
SUMMA Barn- och utbildningsnämnden	9,8	15,7	5,9	1,2
Individ- och familjeomsorg	3,8	4,8	1,0	0,2
LSS	-5,0	-3,8	1,2	0,2
Äldreomsorg	-31,0	-4,8	26,2	5,2
SUMMA Socialnämnden	-32,2	-3,8	28,4	5,7
Totalt	-22,4	11,9	34,3	6,9

Totalt	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Avvikelse mkr	-5,5	-2,3	15,1	22,5	32,9	21,9	-17,8	-22,4

Bedriver kommunen verksamheten mer kostnads-effektivt än genomsnittet (men till samma standard) visar det sig i en nettokostnad som är lägre än referenskostnaden. Det omvända gäller om verksamheten bedrivs ineffektivt ur ett kostnadsperspektiv.

Skillnader mot referenskostnaden kan bestå av

- relativa effektivitetsnivån i verksamheten
- en annan prioritering än genomsnittet
- en intern resursfördelningsmodell med svaga kopplingar till den demografiska situationen och de strukturella behoven
- strukturella förutsättningar som inte systemet fångar.

Syftet med jämförelsen är således inte att anpassa kostnaden till referenskostnaden, utan att granska kommunens faktiska prioriteringar och resurstilldelning till olika verksamheter (jämfört med genomsnittet).

Förklaringen till avvikelsen mot förväntad kostnad kan bero på:

- Högre volym och kvalitet
- Högre styckkostnad
- Kombination av båda